ЖАТКА, КОМБАЙН БҮХЭНИИЕ ҮДЭР ҺҮНИГҮЙ ХҮДЭЛГЭХЭ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 200 (9954) | 1962 оной августын 24, пятница | Сэн 2 мүнгэн

амарай паар—үндэр ргасын үндэһэ һуури

республикымнай хүдөө- таряа хуряалгын, ооһо тушаалгын ха- хам ороод, удэр гүй тэмсэжэ байна. продуктнуудые эл- абадаг болохо хэрэг тарла хуряалгын ба бэлэдхэлгын амжалтаһаа дыдаха гэжэ тэдэнэр мэдэржэ, аһан ша- оролдоно.

зуураа хойто жэлэй ун- үндэһэ һуури му- бэлэдхэхэ шухала. Энээн парти, правительствамнай һануулга хээ. По- һоо сэбэрлэхэ, на- саг соонь хахалха КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Соведэй тогтоол шууд сэхээр бэе- зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, һолоомо поли дээрэ- абаха хэрэг ма- бэлдэлгэдэ маша ехэ белэжо үгэхэнь мэ- Манай колхоз, совхозууд малаа үбһэ тэжээ- хангадаггүй, энээнһээ малаа гарзада оруул- элитэ. Ургаса жэлшье һолоомо үбһэ тэжээ- хүсэлдүүлхэ боло- намарай паар полинууд сэбэрлэгдэ- Тиимэһээ бүхы таряа- һолоомон суглуулаг- ёһотой.

паар—үндэр ургасын мүн гэжэ эрдэм баримшье бии, түрүү дүршэлшье гэр- жэшээ харуулая. колхоз, совхо- ооһото ургамалнуу- паар дээрэ таридаг Тиихэдээ ган гасуур- гектарай 15 цент- ооһо хуряадаг- ажахынуудай, жэ- «Заря Алтая» колхозой бүришье ехэ ургаса

республикын намарай паар тарилга хэжэ, баян юм. Түнхэнэй, Ка- аймагуудай ажахынууд гуримтай боло- Түнхэнэй аймагай колхоз хэдэн жэлэй ооһо таряагаа намарай таридаг болонхой. тогтууритай үндэр баян хуряадагынь мэдээжэ. тус ажахы намарай амжалтатайгаар гаран гектар хуряагдаһанай хахалагдаад байна. Тэ- Кабанскын совхоз энэ амжалтатайгаар хэ-

обкомой һаяхан үн- эрхэ жэлэй хаба- рай тарилгын эхэнхи хубиие намарай эртын паар дээрэ хэхэ тушаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй онсо анхарал хандуулаа. Манай республикын эрхэ байдалда, бороо хурын багаар ородог, шииг нойтоор хомор газарта, намарай паарай удха шанар үнэхөөрөө сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай гээшэ. Имагтал намарай паарай ашаар буртаг үбһэтэй тэмсэхэ, газарта шииг нойто элбэгээр бариха арга олгогдоно, гадна хабарай халуун хаһада паар хахалалгын үлүү хүдэлмэри хэгдэхэгүй болоно. Тиигэжэ хүдэлмэришэ хүсэн, машина, техникэ ондоо ажалда олоороо сулөөржэ үгэхэ байна бшуу.

Гэхэ зуура энэ хэрэгэй удха шанарые тоодоггүй, тиигээд элдэб шалтагаан урдаа баряад, намар эртэ паар хахалхые хойшонь татадаг хүтэлбэрилэгшэд бии. Энээниие нэгэ иимэ баримта гэршэлнэ. Намарай паар хахалха түсэбэй дүүргэлтэ Яруунын, Хориин аймагуудта оройдоол 0,6—2 процент, Баргажанай, Зэдын аймагуудта миин 3—9 процент болонхой. Тиихэдэ эдэл аймагуудай колхоз, совхозууд бороо хура багаар ороно, ган гасуур дайрана гээд жэлһээ жэлдэ бага ургаса абадаг ха юм. Тиибэшье һаа, мүнөө паар хахалалгаяа иимэ унжагай нобшоор ябуулхань гайхалтай. Ажал хэрэгтээ иигэжэ хандаха гээшэ огто буруу.

Зарим газарта малаа таряа хуряаһанай һүүлээр бэлшээгээд паар хахалдаггүй ушарнууд бии. Энэ мүн лэ буруушаагдаха зэргэтэй. Малаа бэлшээхэ газар манай үргэн уужам Буряад оронной нютаг бүхэндэ элбэг ха юм. Гадна алиниинь аша үрэ ехэтэй юм: һолоомоной узуур дээрэ бэлшээһэниинь гү, али намарай паар хахалаад, баян ургаса ургуулаад, малаа тэжээһэниинь гү?!

Сэхынь хэлэхэдэ, баян ургаса жэл бүри хуряадаг болохо гээ һаа, намар эртээр паараа ехээр хахала гэжэ колхоз, совхозуудай бүхы хүтэлбэрилэгшэдтэ, бүхы механизаторнуудта һануулая.

Эртээр, августда хахалагдаһан паар илангаяа һайн. Мүн хахалагдаһанайнгаа һүүлээр жэгдэрүүлһэн һаа, аша үрэнь бүришье ехэ байха. Тиихэдээ хүндэлөөшэнь хахалха, тэрэнэйнгээ һүүлээр дары жэгдэлхэ хэрэгтэй.

Полинуудые һолоомонһоо сэбэрлэжэ, намарай паар саг соонь хахалаад байхадаа, үбһэ тэжээлэй нөөсэ элбэг болгохо, хойто жэлдэ баян ургаса абахаар бэлдэхэ байнабди. Энээниие үйлэдбэриин управленинүүдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд анхаралдаа абажа, намарай паар хахалха тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые заатагүй дүүргэхэ уялгатай.

Таряалан дээрэхэ мэдээсэлнүүд

ХЯАГТА. „Дружба" колхоздо туһалхаяа ерэһэн жолоошод Павел Букаенко, Владимир Инкеев, Леонид Решетников, Николай Крылов гэгшэд силосэй ногоо зөөхэ үдэрэйнгөө даабари 180 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

П. Кригорев.

ЗЭДЭ. „Октябрьский" совхозой машинистнууд А. Гаськов, В. Гаськов гэгшэд „ЖБ-4,6" жаткаар үдэртэ 30—35 гектар хадана.

Ц. Батуев.

БЭШҮҮР. Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой лафетнэ жаткын машинист Иван Силантьев, комбайнер Александр Новокрещенов гэгшэд үдэртөө хоёр нормо дүүргэнэ.

Д. Цыденжапов.

Үдэртөө 30 га хадана

Манай гурбадахи отделениинхид таряагаа амяарлан хадажа эхилһээр дүрбэ хонобо. Энэ үе соо хамта 400 гаран гектар шэниисэ, хара таряанай ургаса баал болгоо.

Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, 2 лафетнэ жатка, таряа амяарлан хадахаар түхеэрэгдэһэн «СК-3» түхэлэй 2 комбайн үглөөнэй бүрэнхыһөө захалаад, үдэшэ, бүри орой, һүниин тэн болотор нэгэшье байнгүй хүдэлнэ.

Таряа хадалга дээрэ хүдэлжэ байгшадай дундаһаа тракторист Владимир Санжажитов «Беларусь» тракторта «ЖБ-4,6» түхэлэй лафетнэ жатка шагтагалаад, гансаараа хүдэлжэ, 6 үдэрэй туршада 180 шахуу гектар таряа амяарлан хадаа гэхэ гү, али үдэртөө 14 гектар сабшаха даабариин орондо, 30 га хүргэнэ. Мүн механизатор Бато-Мунко Самбуев лафетнэ жаткаар 4 үдэр соо баһал 100 гаран га таряа унагааһан байна.

Иигээд үглөө, нүгөөдэрһөө отделениинхид хадаһан таряагаа комбайнаар суглуулан сохижо эхилхэнь.

Б. Цыбиков,
Хориин аймагай Үдын совхозой гурбадахи фермын тоо бүридхэгшэ.

Даабаряа 1,5—2 дахин

Һаяхан республикымнай хүдөөгэй ажалшад арга боломжоёо тооложо үзөөд, 1962 ондо 7,5 миллион пүүд ооһо гүрэндөө худалдаха, тушааха гэһэн уялга абаа юм.

Энэ харюусалгатай уялгаяа бэелүүлхэ талаар ажахы бүхэн өөрынгөө хубитые тодорхойлно. Онохойн совхозойхид мүн лэ ооһо таряагаа богони болзорто хуряажа, Эхэ оронойнгоо амбаарта эрхим шанартай таряа тушаахые оролдоно.

Мүнөө совхозой арба гаран комбайн таряагаа түлэг хуряажа байна. 3-дахи отделениин Дабаата гэжэ нютагта Иван Рязановай агрегат гэр бүлөөрөө хэдэн жэлдэ хүдэлжэ, совхоз соогоо шалгардаг. Нүхэр Рязанов 27 жэлдэ комбайн дээрэ хүдэлнэ. Тэд Анатолий хүбүүниинь трактористаар, Михаил—штурвальщигаар ажаллана. Харин эгээн бага Миша хүбүүниинь энэ жэлдэ эсэгынгээ агрегатта ерэжэ туһалалсана. Эдэнэй агрегат «С-6» комбайнаар үдэртэ 11 га даабариин орондо 20 га хүрэтэр хадана. Иван Рязановай хадажа байһан таряалангай гектар бүриһөө адагынь 20 центнер ооһон суглуулагдана.

Хуушан Хүрьбын 4-дэхи отделени абаад харая. Тэндэ Мартемьян Павлович Шульгин (28 жэлэй комбайнер), залуу комбайнер Иван Белых гэгшэд өөһэд хоорондоо социалис ёһоор мүрысэжэ ябадаг. Жэшээлхэдэ, нёдондо М. Шульгин 700 га, И. Белых 695 га «С-6» комбайнаар таряа хадаһан юм. Харин мүнөө жэлдэ тэдэнэр мүрысөөгөө үргэлжэлэн, агрегат бүхэниинь зуугаад гектар таряа хадаад байна.

— Энэ жэлэй баян ургасые тон богони болзорто эмхитэй гуримтайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула комбайнуудай урда халуун хаһа эхилээд байна,—гэжэ совхозой главна агроном Сергей Степанович Педерин хөөрэнэ.

Шулуута нютагта хүрэжэ ерэхэдэ, таряанай ургаса дунда зэргэ байба. Эндэ хүдэлдэг 1-дэхи отделениин «С-6» комбайнаар Владимир Фанеевич Шурыгинай, Ким Доржиевай агрегадууд түлэг дундаа хүдэлжэ ябана. Тэдэнэр 10 га нормын орондо 15 га хүрэтэр хадана.

— Бидэ наратай сэлмэг үдэр үглөөнэй 6 часһаа үдэшын 9 час болотор аһан шадалаараа хүдэлнэбди. Мүнөө жэлдэ талхан бараг абтаха,—гэжэ тракторист Анатолий Хомяков тамхи татаха зуураа манда харюусаба.

— Манай совет космонавтнууд Андриян Николаев Павел Попович хоёрой амжалта манай совхозой хүдэлмэришэдтэ саашадаа бүри эршэмтэйгээр тэмсэжэ, таряа хуряалгаяа богонихон саг соо дүүргэхые уряална,—гээд механизаторнууд харюусаба.

С. Балдуев.

ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭН

Ооһо таряа, кукуруза болон бусад ургамалнуудай хуряалга түлэг ябажа байнхай. Манай совхозой хүдэлмэришэд энэ жэлдэ гүрэндөө 11 мянган центнер таряа тушааха гэһэн уялга абаад, үсэд шангаар ажаллана.

«Темижбекский» совхозойхидой дүй дүршэлые халан абажа, Хүнтэйн үргэн талада совхозой механизаторнууд Георгий Богданов, Александр Чирков, Александр Коновалов гэгшэд лафетнэ жаткаар үдэр һүнигүй ажаллаха зуураа, түрүүшын 5 үдэрэй туршада 400 гектар таряа хадаа. Мүнөө тэдэнэй хадаһан таряае 4 комбайнаар суглуулан сохижо байна. Үдэр хахадта 130 гектар тарян хуряагдаа. Тэндэһээ гараһан тарян тоог дээрэ оруулагдангүй, сэхэ бэлэдхэлэй пунктда зөөгдэнэ. Тиигэжэ түрүүшын 1200 центнер эрхим шанартай тарян тушаагдаба.

Хуряалгын түрүүшүүлһээ жэшээ абажа, совхозой механизаторнууд ооһо таряагаа сентябриин 10 болотор бүхыдэнь хуряажа дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Энэ үедэ хуряалгынгаа түсэб дүүргэһэн бригадануудай хүдэлмэришэд 1,5 дахин ехэ түлөөһэндэ хүртэхэ юм.

Таряа хуряалгатай суг силосэй ургамалнууд сабшагдана. Кукурузымнай гараса бараг һайн, һун элеэтэй, бүүрсагуудтай болонхой. Һүүлэй мэдээгээр совхознай 6300 тонно, тэрэ тоодо 1000 тонно кукурузын силос дараад байна. Ингээд кукурузадаа хорёод процентыень һолоомо нэмээжэ, силостэ дарахамнай. Тэрэшэлэн үбһэ хуряалга эршэмтэйгээр ябуулагдана. Бүхыдөө 41 мянган центнер үбһэн абтаа гэхэ гү, али түсэбнай 65 процентдэ хүргэгдөө.

Мүн эдэ үдэрнүүдтэ горох хуряагдана. Бүхыдөө 216 га горох тариагдаһан юм. Тэрээнэйнгээ хахадыень хуряагаад байнабди. Горох бүхыдөө үрэһэ абахаар амяарлан хадагдана.

Ургаса хуряалга дээрэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Түрүү бригадануудта 10 хоног бүри совхозой дирекциин, парткомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдана. Бригада бүхэндэ түрүүлһэн механизаторнуудта вымпел үгтэнэ.

Хуряалгын хажуугаар намарай эртын паар хахалха гэжэ оролдонобди. Мүнөө дээрээ 300 гектар намарай паар (зябь) хахалагдаа.

Түрэл Эхэ оронойнгоо наука, техникын толотомо амжалтаар омогорхожо, совхозой хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа дүүргэхэ, ургасаяа саг болзортонь хуряажа, шэнэ ургасынгаа дээжэ гүрэндөө тушаагаад, ерэхэ жэлэй тарилга хүсэд хүрэхэ һайн шанартай үрэһэ хаажа абаха, ниитынгээ малда эдюулхэ таряа талханай зүйл үлдэхэ байна.

Н. Малыгин,
Баргажанай совхозой директор.

...ын арадай национальна һайндэр

...ВА, августын 22. Фашис богоолшолынин сүлөөлэгдэ... 18 жэлэй үнгэр... дашарамдуулан, ЦК-гай Нэгэдэхи СССР-эй Министр... Соведэй түрүүлэгшэ... щев, СССР-эй Вер... Соведэй Президиумэй... Л. И. Брежнев хүдэлмэрищэнэй ЦК-гай нэгэдэхи сек... Румыниин Гүрэнэй түрүүлэгшэ Георге ...деж, Румыниин Министрэй Соведэй түрүү... Георге Маурер ...маршалгын бэшэг ...

...арад политическэ, ...ка, соёл культу... ...һалбаринуудта ехэ амжалтануудые туйлажа, сүлөөрһэнһөө хойшо үнгэрһэн 18 жэлэй ойе угтаба. Иигэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнхэй. Румыниин Арадай Республика дэлхэйн социалис можын хүсэ шадалые саашадань ехэдхэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулна, социалис оронуудай агууехэ хани барисаанай нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Коммунизм байгуулха агууехэ Программые бодотоор бэелүүлхын түлөө совет хүнүүд зохёон байгуулхы ажал хэжэ байна. Тиигээд совет хүнүүд румын арадай гайхамшагта амжалтануудые туйлаһандань үнэн зүрхэнһөө баярлана гээд бэшэг соонь тэмдэглэгдэнэ.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй IX сесси

...Соведүүдэй 2-дохи бай... ...зал соо Буряадай ...ховно Соведэй ээлжээтэ ...болобо.

...ибадагшад ондоо тээ... ...оһон депутадуудай ...һунгалтын дүн ту... ...Верховно Соведэй ...комиссиин түрүүлэгшэ де... ...Могноновой элидхэл

...зүбшэхэ асуудал... ...абтаба, гэбэл:

...һургуулиин ...бэхижүүлхэ тухай ...дүүргэгдэжэ бай...

...автомобильна харгы замай ба...рилга тухай;

...АССР-эй Верховно ...Указуудые ба...

4. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй составта хубилалта оруулха тухай;

5. Хүдөө ажахыгаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй комиссиин түрүүлэгшын орлогшо тухай.

Түрүүшын асуудалаар депутадууд **М. Ф. Завгородняя** (Улаан-Үдын фабрична һунгуулиин округһоо), **Ц. О. Очиров** (Сэлэнгын аймагай Первомайска һунгуулиин округһоо), **М. И. Резчикова** (Хяагтын аймагай Ленинскэ һунгуулиин округһоо), **ВЛКСМ**-эй обкомой секретарь **М. М. Мулонов** болон бусад үгэ хэлээ.

Тэрэшэлэн хоёрдохи асуудалаар—автомобильна харгы замай барилга болон заһабарилга тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо **В. Г. Бирюковой** элидхэл зүбшэн хэлсэгдэв.

АНДРИЯН НИКОЛАЕВ, ПАВЕЛ ПОПОВИЧОЙ НИИДЭЛГЭДЭ ЗОРЮУЛАГДАЖА М. В. ЛОМОНОСОВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ МОСКОВСКО УНИВЕРСИТЕДТЭ БОЛОҺОН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

Журналистнуудай асуудалнуудта космонавтнуудай, эрдэмтэдэй харюу

Эгээн түрүүн П. Р. Попович асуудалнуудта харюусаба:

Асуудал: Та хайшан гээд газарта буубабта, онгосо дээрэ гү, али амяараа гү?

Харюу: Би Герман Титов Андриян Григорьевич хоёрой газарта бууһандал адляар, онгосотоёо зэргэлжэ буугааб.

Асуудал: Хоорондоо бэе бэеһээ хэр холо зайтайгаар буугаабта?

Харюу: 200 тухай километр зайтайгаар буугаабди.

Асуудал: Николаевай онгосые та хараа гүт, хайшан гэжэ хараабта?

Харюу: Би үгэ хэлэхэдээ энэ асуудалда харюу үгэһэн байнаб.

Асуудал: «Восток-1», 2, 3, 4 онгосонууд бэе бэетэеэ адли гү?

Харюу: «Восток» онгосонууд бүгэдэ адли юм. Харин «Восток-3», «Восток-4» онгосонуудынь бүри таарамжатайгаар, бүри нарин һайнаар бүтээгдэһэн байна.

Асуудал: Замбуулинаар хүнүүдэй удаан саг соо аяншалжа шадаха байһые таанарай ниидэлгэ гэршэлнэ гү?

Харюу: Энээн тухай тобшолол хэхэнь эртэшэг байна гэжэ һананаб.

Асуудал: Космонавт болоходотнай юрэ бусын юумэ һонирходог ушар танда туһалаа гү, танай ниидэжэ ябаха үедэ ямар юумэн эгээн юрэ бусын үзэгдэл мэтээр танда һанагдааһэм?

Харюу: Газарые тойроод замбуулин соогуур ниидэжэ ябаашамни намда эгээл юрэ бусын үзэгдэл мэтээр һанагдаа. **(Альга ташалга).**

Асуудал: Дахинаа ниидэлгэдэ бэлдэхэ зорилготойгоор энэ ниидэлгын үедэ абтаһан баримтануудые согсолон шэнжэлхын тула хэды саг хэрэгтэйб?

Харюу: Энэ асуудал намда даншье хабаатай бэшэ, харин эрдэмтэдтэ голдуу хабаатай асуудал гэжэ хэлэхэ байнам. Эрдэмтэд тэдэ баримтануудые хайшан гээд согсолон шэнжэлнэб, тэдээнһээл болохо байна.

Асуудал: Замбуулин соогуур энээнэй удаадахи ниидэлгэ мүнөөнэйхидэл адли байха гү, замбуулин соогуур суг хамта ниидэлгэдэ шэнэ бүлэг космонавтнуудые бэлдэхэ зорилготой байха гү?

Харюу: Иимэ ниидэлгэ дахин дабтагдаха гү, али магад бүри холо ниидэхэ гүбди—энэ

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

МОСКВА. 1962 оной августын 18. Дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ нэгэ доро зэргэ замбуулин дайдаар ниидэлгэдэ зорюулагдаһан нииислэлэй ажалшадай митинг. Зураг дээрэ: Мавзолейн трибуна дээрэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

МЯХАНАЙ ФАБРИКА БАЙГУУЛХЫН ТУЛА...

(КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой Пленумһээ)

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэри бэелүүлэн, нютагай үйлдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй туһаламжаар Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшад мүнөө жэл үзэгдөөгүй баян ургаса ургуулаа. Мүнөө алтан шарагал таряагаа амбаарлажа захалаа.

Таряан мал ажал хоёрые адли тэгшээр эрхилдэг һэн тула 75:16 гэһэн нэгэдэхи шатын зорилго ойрын жэлнүүдэй туршада бэелүүлхын тула нэн түрүүн түргэн үдэсэтэй, томо болосотой гахай, шубуудые олоор үсхэбэрилхэ шухала.

Гэхэ зуура эдэ һалбаринуудай үргалта аймаг дотор урагшаа ябанагүй, нэгэл хэмдээ байһаар. Орооһо таряа элбэг дэлбэгээр хурядаг аймаг һэн тула хямда сэнтэй гахайн, шубуунай мяха бүри ехээр абадаг болохо, арга боломжо тэдэнэртэ дүүрэн бии. Энэ жэлэй долоон һара соо гүрэндэ худалдагдаһан бүхы 35500 центнерэйнь 2231-нь гахайн мяхан болоно. Газар таряалан ехээр эрхилдэг Мухар-Шэбэрэй аймагта энэ тон бага гэээнэ. Гахай олоор үсхэбэрилхэ хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд һаналаа ёһотоор табидаггүй байһаниинь эндэ элеэр харагдана бшуу. Августын 10-най мэдээгээр аймаг дотор эхэ гахай бүриһөө миил 8,7 поршоонхо абтаа. Энэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө үсөөн юм. Ажахынуудта малай гарзалха ябадал дашье ехэ. Долоон һарын туршада аймаг дотор бүхыдөө 14 мянга үлүүтэй мал гарзалаа. Гадна эхэ малай һубайралга мүн лэ олон. Зуун эхэ малһаа 44,9 тугал, 62,8 хурьган абтаа.

Ямар ушар шалтагаанһаа малай олоор гарзалха, һубайрха ябадал үзэгдэһөөр бэ гэжэ асуубал, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ниитынгээ адууһа мал үдхэхэ тушаа һаналаа мүртэйгөөр табидаггүй гэжэ хэлэлтэй. Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые дары усадхажа, ниитынгээ малай тоо толгой түргэн олошоруулжа, гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ бүри ехээр худалдадаг болохо тушаа асуудал һаяхан болоһон КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленумдэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Суглаанда үгэ хэлэһэн хүнүүд таряа хуряалгада ямараар бэлдэһэн, богони болзорто хуряажа абахын тула юунэй хэгдэһэн тушаа хөөрэхэ зуураа, адууһа мал үсхэбэрилгөөр бии байһан дутуу дундануудта, тэдэнние усадхаха хэмжээнүүдтэ гол түлэб тогтоо.

—Манай колхоз тараа һуудалтай. 60 гаран газарнуудта малнай байрладаг. Теэд ветеринарна хүдэлмэри тон мууг аар табигданхай. Бии байгаа малай эмшэд даадһан ажалдаа хайша хэрэггээр хандана. Жэшээнь, манай колхоздо хүдэлдэг малай эмшэд: фермэ, отаранууд дээгүүрээ ябахаяа, үбдэһэн мал һайнаар эмшэлхээ болишоо,—гэжэ «Знамя Ленина» колхозой парткомой секретарь Леонов шүүмжэлбэ. Теэд эндэ хүдэлхээ ерэһэн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ саг соонь гэр байра оложо үгэдэггүй, мүн транспортаар хүсэд хангадаггүй дээрэһээ залуу мэргэжэлтэд тэндэһээ түргэн ябашадаг юм.

— Манай совхозой малшад булта ажахын тоосоондо оронхой. Тэдэнэр хэнэйшье туһаламжагүйгөөр тэжээл бэлэдхэлгэдэ һайнаар ябана. Жэшээнь, Социалис Ажалай Герой Б. Доржиевагай бригадынхид 800 гаран центнер һайн шанартай үбһэ хонидтоо бэлдээ. МТФ бүхэн өөр өөртөө 1000 — 1500-гаад центнер үбһэ бэлдэжэ абаа. Совхоздо бүхыдөө 35 мянган центнер үбһэн бэлдэгдэхэ. Мүн силос даралга түлэг дундаа. Үнеэн бүридэ 20 тонно силос хэгдэхэ. Мүнөө 6,5 мянган тонно силос дарагдаад байна. 19 мянган эхэ хонидой 10 мянганиинь искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ,—гэжэ «Эрдэм» совхозой директор Ц. Доржиев хэлээ.

Пленумдэ хабаадагшад таряалангай газарай 100 га бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүхэндэ 16 центнер мяха ойрын жэлнүүдтэ абаха арга боломжо тухайгаа хэлсэхэдээ, сентябрь-ноябрь һаранuудта 3,5 мянгаһаа үсөөн бэшэ эхэ гахайнуудые искусственна аргаар үрэжүүлжэ, ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда 19500 поршоонхо абахабди гэжэ зүбшөө. Мүн түргэн үдэжэ, томо болодог шубуудые олоор үсхэбэрилдэг болохын тула колхозуud хоорондын шубуунай фермэ эмхидхэхэ гэжэ хэлсэгдээ. Тиигэжэ 1963 ондо аймаг эхэ тахяануудайнгаа тоо толгойе 73,5 мянган, эхэ галуугаа 80 мянган хүрэтэр олошоруулха болоо. Энэ хэмжээ ябуулгые хүсэдөөр бэелүүлбэл, аймагай колхоз, совхозууд 1970 ондо 5 миллион үндэгэ абадаг болохо гэһэн түсэбөө 5 жэлээр урид, 1965 ондо бэелүүлхэнь. Колхоз хоорондохи шубуунай фермэ хадаа ажахынуудта хүдэлхэ дүршэлтэй шубуушадые мүн лэ бэлдэхэ уялгатай. Тиигэжэ хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада тус фермэ шубуунай мяха үгэдэг ёһотойл фабрика болохо юм.

Б. Жамбалов,
манай корр.

„АГИТАТОРАЙ БЛОКНОТ"

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда, агитациин таһагай гаргадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ —15-дахи номер хэблэлһээ һаяхан гаража тараагдаба.

Блокнодой түрүүшын хуудаһанда **«Хөөрэлдөө хэхэ материалнуудай»** бүлэгтэ КПСС обкомой секретарь **Н. С. Бирюковой** «1962 оной түсэб болзорһоонь урид дүүргэе» гэһэн статья хэблэгдээ. Мүн Улаан-Үдын нютагай управлениин инспектор-эмхидхэгшэ **Н. Суздалевай** —«Гол зорилго», «Комбайнуудые бүлэг бүлэгөөрнь хүдэлгэхэбди» гэһэн Хяагтын Погранична совхозой тракторна таряан ажалай бригадир **Г. Э. Дансаруновай** хөөрөөн толилогдоо.

«Ниитэ политическэ хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө» гэһэн бүлэг соо КПСС-эй Ахын райкомой секретарь **Х. Хандуевай** —«Политическэ эмхидхэлшэд үбһэшэдэй звенонуудта хүдэлмэрилнэ», **О. Багаевагай** — «Зунай агитгалмайнууд дээрэ», **К. Полонных** гэгшын — «Агиткатер» — загаһашадта» гэһэн статьянууд хэблэгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн блокнодой һүүлшын хуудаһануудта «Долоон жэлэй дорюун алхамууд», «Румыни арадай һайндэр» гэһэн мэдээсэлнүүд толилогдоо.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

НАМАРАЙ ЭРТЫН ПААР ХАЙШАН ГЭЖЭ ХАХАЛХАБ

Партиингаа ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, газар таряалангай гектар бүхэнние аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула республикын колхоз, совхозууд энэ жэлһээ эхилжэ, сэбэр паарай газар урдынхиһаа һураггүй бага болгоод, орондонь орооһото таряа, тэжээлэй ургамалнуудые ехээр таряа.

Тиибэшье саашадаа сэбэр пааргүйгөөр газараа гансахан хабарынь хахалжа таряад, орооһо тарянай тогтууритай һайн ургаса абахань бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, бүхы газараа хабар хахалжа тарихада ажал хүдэлмэринь айхабтар ехэ болохо, тарилгын болзоршье алдагдаха ха юм. Гадна, газарай шииг нойтоншье ёһоор баригдахагүй болоно.

Тиимэһээ таряалангаа намар эртэ хахалжа, һайнаар элдүүрилхэ эгээл шухала болоно бшуу. Илангаяа намар эртэ хурягдадаг ургамалнуудые тарижа, ургасыень абамсаараа тэрэнээ хахалжа, паар болгоходо таарамжатай.

Энээнтэй дашарамдуулан хэдэн жэшээ баримтануудые зэргэлүүлжэ үзэмөөр гэжэ һанагдана.

Манай Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхидай, мүн республикын зарим колхоз, совхозуудайшье дүй дүршэл дээрэһээ харахада, намарай эртын паар хабар хахалжа тариһанда орходоо алишье талаараа һайн байна. Яахадааб гэхэдэ, намар эртэ хахалһан газар шииг нойтоёо һайнаар баридаг гээшэ. Жэшээлхэдэ, манай туршалгын ажахыда нёдондо намар хахалагдаһан паарай газарай шииг нойтые хабар, апрелиин 13-да шэнжэлжэ үзэхэдэмнай, тэрэнь доошоо 10 сантиметр гүнзэгыдэ 9,8 процент шииг тэй байгаа. Тиихэдэ сэбэр паарай газар баһал дороо 8,3 процент шииг тэй байба. Харин 20 сантиметр гүнзэгыдэ намарай эртын паарай 11,5 процент шииг тэй · байхадань, сэбэр паарай газар дороо 10,5 процент шииг тэй гэжэ тодороо һэн. Энээн дээрэһээ харахада, намар эртэ хахалжархиһан газар үбэлдөө, хабартаа шииг нойтоёо ехэ табяагүй ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр хахалагдаагүй байһан газарай шииг нойто хэзээдэшье ехэ байдаг ааб даа. Теэд тэрэнние хабар хуурай һалхин соо хахалха, элдүүрилхэдэ шииг нойтониинь тон түргэн хатажа, һаланшадаг.

Тэрэшэлэн намар эртэ хахалжа бэлдэһэн паар буртаг үбһэ, үрмэдэһэгүй, сэбэр байдаг гээшэ.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, манай туршалгын станциинхид энэ жэлдэ намарай эртын паар дээрэ шэниисэ апрелиин 26-да таряа. Тиигэжэ намарай паар дээрэ шэниисээ эртэ тариһанаймнай ашаар мүнөө ургасань бэшэ газарайхида орходоо һураггүй дээшээ гаранхай.

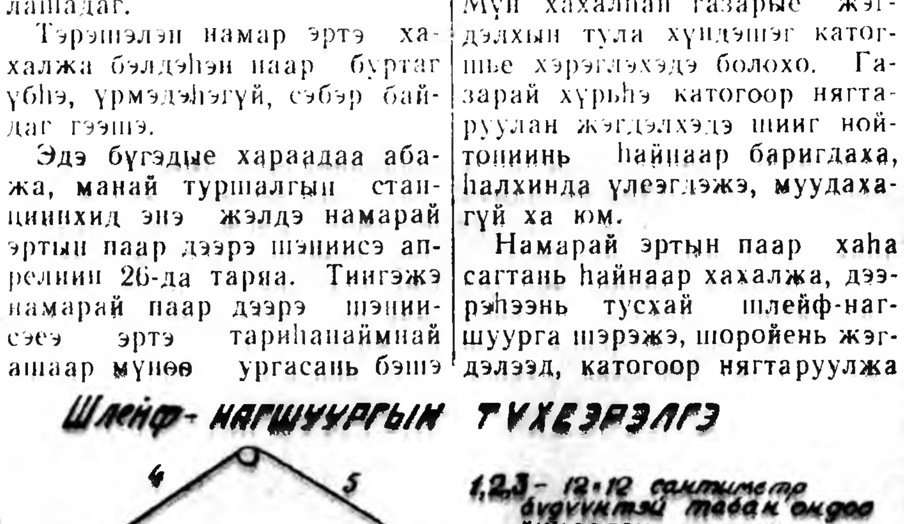

Энээнһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, газарай шииг нойтые зүбөөр хэрэглэхын тула намарай паар дээрэ орооһото ургамалнуудые эртэ тариха хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта намар бүри эртэ, сентябриин 1 болотор хахалжа бэлдэһэн паар ёһотойл аша үрэ ехэтэй байдаг. Тиимэһээ намарай паар хахалалгые энээнһээ нэгэшье ойротуулжа болохогүй. Гадна газараа хахаламсаараа дээрэһээнь һайнаар жэгдэлхэ гээшэ баһал ехэ удха шанартай. Зарим ажахынуудта намарай эртын паар хахалхадаа тракторайнгаа плугай хойноһоо борной шагтагалаад ябахада газар жэгдэлэгдээ гэжэ тоолодог. Теэд үнэндөө борной газарай хүрьһэ дээрэһээнь ёһоор нягтаруулан жэгдэлдэггүй, харин миил зөөлэрүүлжэ, шииг нойтонойнь баригдахые болюулжархидаг.

Манай туршалгын станциинхид намарай эртын паар хахалхадаа плугай хойноһоо тусхай шлейф-нагшуурга шэрүүлжэ, хүрьһыень жэгдэлдэг болонхой. **(Зураг харагты).** Мүн хахалһан газарые жэгдэлхын тула хүндэшэг катогшье хэрэглэхэдэ болохо. Газарай хүрьһэ катогоор нягтаруулан жэгдэлхэдэ шииг нойтониинь һайнаар баригдаха, һалхинда үлеэгдэжэ, муудахагүй ха юм.

Намарай эртын паар хаһа сагтань һайнаар хахалжа, дээрэһээнь тусхай шлейф-нагшуурга шэрэжэ, шоройень жэгдэлээд, катогоор нягтаруулжа даруулаа һаа, хабар тэндээ тарихада газарынь шииг нойто элбэгтэй, зөөлэншье байха болоно. Энээнэй ашаар орооһо таряанай тогтууритай һайн ургаса абтаха байна бшуу.

В. Бохиев,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэ.

ҺУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной августын 24.

Алдарта хүбүүдэйнгээ илалта... ажалайнгаа амжалтаар харюуса...

Орденто заводойхид мэдүүлн...

Ленинэй орденто паровозовагонно заводой талмай дээрэ түрүүшын халаанай һүүлээр оломянган хүдэлмэришэдэй митинг уржадэр болобо. Энэ митинг алдарта космонавтнууд А. Г. Николаев, П. Р. Попович гэгшэдэй замбуулинаар үни удаан саг соо ниидэжэ, амжалтатай бусажа ерэһэндэнь зорюулагдаа.

Профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ Ф. А. Абагаев митинг нээжэ, партиин обкомой секретарь нүхэр Д. Д. Лубсановта үгэ үгэбэ.

Нүхэр Лубсанов манай космонавтнуудай замбуулинай захагүй дайда шэнжэлгэдэ научна тон ехэ туйлалта хэһэн тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Замбуулинай дайдаар ниидэһэн «Восток-3», «Восток-4» онгосонуудые бүтээлгэдэ советскэ инженернүүд болон техникүүд шэнэ амжалта туйлаа.

Замбуулин соогуур нэгэ доро олоороо ниидэлгэ дэлхэйн арад түмэнние ехээр гайхуулан баясуулба. Үзэгдөө дуулдаагүй энэ амжалтада харюу болгон, Буряадай түрүүшын гигантын оломянган хүдэлмэришэдые бүри һайнаар ажаллажа, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ амжалта туйлахыень үгэ хэлэгшэ уряалба.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн ПВЗ-гэй начальник... ленко, локомотив ...гын цехэй слесарь ...лев, заводой лаборат... женер нүхэр Сары... шэд замбуулин дай... жэлгэдэ совет эрдэм... монавтнуудай ехэ ... туйлажа байһанние ... хэ зуураа, заводойн... бэриин арга болом... бүри һайнаар хэрэгл... һан уялгаяа заатаг... хые уряалаа.

— Андриян Григор... колаев, Павел Рома... пович Эхэ ороноо а... ба. Энэ баатаршал... рюу болгон, манай... хүдэлмэришэд ажа... амжалтын түлөө тэ... тойбди,—гэжэ шэрэ... гын цехэй начальни... шо нүхэр Рабданов ... —Заводоймнай хү... дэй дунда коммуни... ударнигууд жэл ... олошорно. Сааша... лис мүрысөөнэй т... ургэжэ, түүхэтэ до... түсэбые болзорһо... дүүргэхын түлөө тэ... хы хүсэ шадалаа ...

Митингдэ хэ... электровоз заһабар... хы бэлэдхэлые түү... гэжэ, август һарын... барине болзорһо... дүүргэхэ гэһэн хан... дойнгоо бүхы худ... тэ баталан абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... хүдэлмэришэдэй ми...
А. Ш...
В. Мулле...

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Хоёр мэргэн космонавтнууд тухай домоглол

***

Зүгэй энхэ Зүүн талаһаа,
Зүүнэй ехэ Восток-Дурнаһаа
Үүрэй туяан бадар бадарһаар,
Үнгын залаань һалбар
һалбарһаар,
Үлзы һайхан үглөө ерэбэ,
Үлгэн дэлхэйн үбсүү жэгнэбэ.

***

Манай хоёр бусаа... —
гэлдэхэнь,
Манай хоёр буугаад,
гүйлдэхэнь
Алтан дэлхэй дээгүүр доһолон,
Арад зоной дуугаар домоглон,
Сэээжэ зүрхэ дэлбэр татана,
«Сэгээ зугаа» шэнээр татална.

***

Гушан гурбан зүрхэ зүрхэлжэ,
Гурба-дүрбэн хоног ээлжэ,
Тэнгэриин орой харбан
зайлашаад,
Тэнгэриин хизаар даран
айлшаад,
Хурмастын одхон абхайе
золгоол,
Коммунис мэндээр дурынь
доһолгоол...

***

Хоёр Одон Газараар
хүтэрэлдэн,
Хоёр Одон Газартаа
хөөрэлдэн,
Замбуулинай һони дэлгээнэ,
Замбуулинай бэлэг түгөөнэ.
Хойто ниидэлгээр ябалсыт, —
гэнэ,
Хоримоо тэндэ түхеэрыт, —
гэнэ.

***

Хоёр энхэ «Восток»
онгосонууд —
Хоёр ехэ Зүүнэй Одонууд —
Үүрэй туяа үшөө һайханаар,
Үнгын залаань үшөө
ягааханаар
Үлгэн дэлхэйн үбсүүндэ
тариба,
Үлзы манхан дуулгадань
гараба.

***

Тиигэжэ би хоёролжон мүрөөр
Тэбхэр сагаан зургаалжан
шүлэгөөр
Хоёр Мэргэнэй холошо замые,
Хоёр Баатарай эхишэ солые
Дагуунинхан дуулажа
бодоном,
Таар тахим түүрээжэ
зогсоном.

Һарада аяншалха саг холо бэшэ

Алдарта Советскэ хоёр баатар космонавтнууд Андриян Николаев, Павел Попович замбуулин худар олон хоногой аян замһаа амгалан һайнууд бусажа ерэбэд. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй сүг хамтын ниидэлгые замбуулинай дайдаар хэһэн эдэ хоёр эрэлхэг хүбүүдые бүхы бүмбэрэг дэлхэй амаршалан, гайхан, омогорхон байна. «Замбуулин ородоор дуугардаг болоо!»—гэжэ дэлхэйн бүхы зонууд һүхирэлдэнэ. Нэн түрүүн Николаев Попович хоёр замбуулин худар үни удаан ниидэлгээр дэлхэйн рекорд табиһан байна. Николаев дүрбэн сүүдхын туршa соо газарые 64 дахин тойрожо, утаараа 2 миллион 600 мянган километр дайда гаталаа. Энэнь 7 дахин һарада хүрэһэндэл адли юм. Попович гурбан сүүдхын туршa соо 48 дахин Газарые тойрожо, 2 миллион шахуу километр гаталаа.

Замбуулин руу совет космонавтнуудай хамта сугтаа хэдыгээрээ ниидэлгын удха шанар нэгэ ухаанай һайншье һаа, хоёр ухаан бүри һайн гэһэн ородой оньһон үгэ һанабал, бүри ойлгосотой болохо байна. Гадна дэлхэйн нюусануудые сохом зүбөөр тайлбарилхын тула бүхы зон хамта ухаан бодолоо гүйлгэнэ ёһотой гэжэ марксизм-ленинизм һургадагынь мэдээжэ.

Хэрбээ энээнһээ урда тээ замбуулин Газар хоёрой хоорондоо радиогоор хөөрэлдэдэг байгаа һаа, мүнөө энэ ниидэлгын үедэ замбуулинда ябаһан хоёр онгосонуудай хоорондо радиогоор хөөрэлдэхэ боломжо нээгдэһэн байна. Иимэ арга боломжо хожом ондоо юртэмсэнүүдтэ хүнүүдэй аяншалан ошоходо аргагүй хэрэгтэйнь элитэ. Замбуулинай байгаали хоёр ондоо хүнэй организмда ямар илгаатай нүлөө үзүүлхэб гэһэн асуудалда энэ ниидэлгэ харюу үгэхэ байна. Эдэ хэлэгшэһээ гадна хоёр космонавтнуудые удаа удаагаарань һубарилдуулан, замбуулинда ябахада онгосонуудайнгаа сонхоор бэе бэеэ хаража ябахаар табилга хадаа совет ракетнэ техникэ хэды шэнээн үндэр дээдэ шатада хүрөөб гэжэ эли тодоор харуулна.

Андриян Николай Павел Попович хоёрой хамта сугтаа замбуулинай дундуур ниидэлгэ хадаа бүри һаяар һара хүрэтэр аяншалан ошолгын бэлэдхэл, һургуули болоно гээшэ. Юундэб гэхэдэ, һарын нюусые хүсэд дүүрэн тайлбарилхын тула ганса тансаараа һарада ошохо бэшэ, хэдыгээрээ хамта мордохо байха.

Совет космонавтнуудай амгалан һайн Газартаа бусажа ерэһэнэй һүүлдэ, Америкын ракетнэ техникын аяар холо гээгдэһэниинь бүри эли болоо. Тээсгэнэй Америкын хоёр космонавтнууд арай шамай, дүрэн шатан, шэнгэн үхэн алдажа байжа, арайшье гэжэ гурба-гурба газарые тойроод бусаа һэн гүбэ. Мүнөө сентябрь һара соо америкынхид Уолтер Ширра гэжэ космонавтаяа Газарые 6 тойроод буухаар табиха гэжэ бэлэдхэл хэжэ байна. Иигэжэ ракетнэ техникынгээ долоон уулын саана гээгдэһэнние америкынхид өөһэдөөшье мэдэрнэ. Ракетнэ техникээрээ Советскэ Союзые хоёр жэл болоогүйдэ хүсэхэгүйбди гэжэ хоорондоо Америкын эрдэмтэд хэлсэнэ. «Америкын космонавт һара дээрэ ошоод эгээл түрүүн юунтэй уулзахаб» гэжэ Америкын ракетэ бүтээдэг эрдэмтэдэй толгойлогшодой нэгэн болохо Вернер Фон Браунһаа нэгэ сенаторай һурахада, «ородуудтай»—гэжэ тэрэ богонихоноор харюусаа һэн.

Иигэжэ дэлхэйн зониие ехээр гайхуулһан баатар зүрхэтэй, сэлмэг ухаата хоёр хүбүүдээрээ совет хүнүүд омогорхохын ехээр омогорхоно.

Д. Чимитдоржиев,
Багшанарай институтай физикын кафедрын ахалагша багша.

ХОЛО ХАРАДАГГҮЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ГЭМЭЭР...

Республикымнай зарим ажахынуудта намарай паар хахалалгые удааруулжа байнхай. Мүнөө үедэ ажахынууд тэжээлэй ургамалнуудые, мүн орооһо таряа хуряажа нилээд ехэ таряалангаа хахалагдахаар болгоо. Шалгажа үзэхэдэ илангаяа бирагүй байдал Тарбагатайн аймагта үзэгдэнэ. Эндэхи Калининай нэрэмжэтэ «Советская Россия», «Восход», «8-ое марта» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта мүнөө хүрэтэр нэгэшье гектар паар хахалагдаагүй. Намарай эртын паар хахалха ябадалай унжагайрһан ушар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эзэн бусаар хандадаг дээрэһээ болоно. Зарим колхозууд полинууд дээрэһээ тэжээлэй ургамалнуудые хуряажа абаһаар байжа, тэндээ паар хахалхын орондо малаа адуулна. Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь М. А. Кожевников, парткомой секретарь Г. И. Яковлев) 300 шахуу гектар силосэй ургамал хурягдаһан байгаа. Тиигээд агрономой заабаряар тэндэнь паар хахалха гэхэдэнь колхозой правлени тэрэниие нь болюулһан, мал адуулагдажа эхилһэн байха юм. Гэтэр тус колхоздо 400 гаран гектар сабшалангай газар хурягдажа, тэндэнь мал адуулагдахаар болоһон байгаа.

Энээнтэй хамта бусад дутагдалнууд үзэгдэнэ. Тус колхоздо таряа хуряаха хүдэлмэриин түсэб августын 19 болотор зохёогдоогүй, механизаторнуудай урда тодорхой зорилгонууд табигдаагүй байгаа. Тиихэдэ таряа хуряалгын үедэ хүдэлхэ агрегадууд ажаллаха хүнүүдээр бүридхэгдээгүй байһаар. Хэрбээ тус артель трактор, машинануудаа бүтээсэтэйгээр ашаглаа һаа, гансашье таряа хуряалгые эмхитэйгээр ябуулха бэшэ, мүн һүниндөө ажаллажа, нилээд ехэ намарай паар хахалха аргатай. Энээн тушаа колхозой правлениин зүгһөө ямаршье хэмжээ абтанагүй.

Республикымнай колхозууд, совхозууд энэ намар бүхы таряалангайнгаа 70 процентые хахалжа, паар болгохо аргатай. Тиигэбэл ажахынууд ерэхэ жэлдэ хабарай тарилгые богони болзорто дүүргэхэ, орооһо таряанай баян ургаса абажа шадаха бшуу.

Ю. Византийский.

Эрхим ажал... харюуса...

Уржадэр, авгу... үдэшэлэн Улаан-Үд... заһабарилгын заво... мэришэд ажалта ... дүүрэһэнэй һүүлээ... гоо цех соо олоор...

Совет ороной ... космонавтнууд А... П. Попович гэгшэ... лин соогуур амжа... наар ниидээд, бус... дэнь зорюулагдаһа... заводой парткомо... риин орлогшо нү... леев нээһэн байна. ... рэ элидхэл хэһэн ... рятии» газетын р... хэр А. Стегачев з... дайдые шэнжэлгэд... дай, наука техник... нэ илалтануудые т... һан тухай, ко... А. Николаев, П. П... шэдэй гайхамша... шалга харуулжа, ... суурхуулһан тухай... үгөө.

Элидхэлэй һүүл... түрүүшүүл үгэ хэ... тодорхой уялгану... байна. Механик ... сильев үгэ хэлэхэ... жэ мэдүүлээ:

— Замбуулинай... галан ёһоор ашаг... совет ороной, тэрэ... нуудай үзэгдөө ... илалта туйлаһа... бидэнэр үһан за... баясажа байнаб... харюу болгон үб... хэхэ ажалаа 10 ... дүүргэхэ уялга а...

Бүхы заводой ... тухайда заводой... секретариин орл... Ю. Пантелеев үгэ... на. Заводой хүдэ... вет наука, техни... жалта туйлаһан... болгон жэлэйнгэ... рине табан үдэрө... тэхэ уялга абаа.
Л. ...

АСУУДАЛНУУДТА ХАРЮУГАЙ ТҮГЭСХЭЛ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...нэгэн доро бидэнэй зэр... ...дэгын баримтануудые ...дэ эли болохо бай-...

...дал: Космонавтнуудай ...гадатай хамта таа-... ...зитнай дахин зам-... ...нидэхэ байха гэжэ ...гүт?

...: Би тон дуратайгаар ...хамта нидэлсэхэ...

...дал: Замбуулинда бай-... ...дээрэ байхаһаа ...һонирхолтой зо-... ...та һанана гүт? (Зал ...).

...: «Хаанашье ябахада ...гэртээ байхада бү-... ...гэжэ хэлсэдэг гээшэ ...(Альга ташалга).

...: «Космонавтнуудай ...хоёр бадагые дуу-... ...нүхэр Поповичые ...(Альга ташалга).

...: Дуратайгаар дуула-... ...тэд хүгжэм үгы бай-... ...уулин соогуур дуула-... ...намда, мүн Андрей-... ...шэд хүгжэм татадаг ...(Альга ташалга).

...дал: Наташа басагаяа ...эхэнэр-космонавт ...гэжэ та хүсэнэ гүт, ...ташын томо болохоһоо ...эхэнэрнүүд замбуулинда ...үзэхэ гээшэ гү?

...: Энэ асуудал таби-... ...Наташын томо боло-... ...урид эхэнэрнүүд зам-... ...ошожо үзэхэ гэхэ-... ...харюусаба гэжэ һа-...

...дал: Замбуулинай онго-... ...мүнөө ямар зэргэ бай-... ...Тэдэнние сааша-... ...хэрэглэжэ болохо гээшэ...

...: Зүбшөөгөө һаань, ...-4» онгосодоо һуугаад ...дахин дуратайгаар ...ерэхэ һэм. (Альга та-...).

...дал: Ниидэхэ үедөө юу ...ужа ябаабта? (Зал ...).

...: Тэндэ ябахадаа ма-... ...эдидэг лэ хоолоо ба-... ...абди, имагтал юрын ...жа ябаабди. (Энеэ-...).

...: Хоорондоо эгээн ...болохоодоо замбуулинай ...уд хэды шэнээн зай-... ...гааб?

...: Онгосонуудай хоо-... ...эгээн бага зай та-... ...бан километр шахуу ...(Альга ташалга).

...дал: «Восток-3, «Вос-... ...онгосонуудай хүндын ...тухай юундэ дурсаг-... ...гээшэб?

...: Онгосо бүхэнэйнь ...тонно шахуу тата-... ...гаа.

...дал: Замбуулинда та ...хэдэг байгаат. ...үүри зай тэндэтнай ...һүрэхэ собхорхо уп-... ...хэдэг һэн гүт?

...: Зайшье хүсэд бии ...Махабада болбосо-... ...упражненинүүдые яһа-... ...тайгаар хэдэг бай-... ...Замбуулин соогуур ...үрэхэ собхорхо упраж-... ...ыень корреспондентдэ ...дурадханаб. (Нэрьемэ ...ташалга. Энеэдэн).

...дал: Амтатай умда мэ-... ...зүйл ямар юумээр ...бта, тэрэтнай адхар-... ...дадаг байгаа гү?

...: Умдамнай туба гэ-... ...амһарта соо хээ-... ...гэжэ би нэгэтэ хэ-... ...Минии өөрөөл адхаа-... ...умдамнай адхардаг, ...байгаа.

...: Ниидэжэ ябахадаа ...бэеэ заһадаг бай-... ...(Энеэдэн).

...: Ямаршьегүй һаа. ...дээрэхидэл адляар. ...альга ташалган).

...: Дэншэжэ дотороо ...эм дом уудаг бай-...

...: Би юрэдөөшье эм ...хүм. (Альга ташал-...).

...: «Восток-3», «Вос-... ...онгосонууд «Восток-1», ...онгосонуудай буу-... ...ондоо тээ буу-... ...буулгын арга ...хүгжэһэн ябадал-... ...гээшэ гү?

...: Эгээл хараалагда-... ...буухан байха.

...: Энэ ниидэлгын үе-... ...онгосые замбуулинда ...зорилго табигдаа-... ...гү? «Восток-3» «Вос-... ...нэгэн доро зам-... ...табиха зорилго ...һэм гү?

...: Онгосонуудаа зам-... ...зэгдүүлхэ гэһэн зо-... ...табяагүй һэмди. ...онгосонууд газар ...раалагдаһан ёһоор лэ ...буухан байна.

...: Та ямар юумэ эди-... ...бта. Замбуулинаар ...юу эдижэ ябаа-...

...: Татаһан таххагай шараһан мяханда, колбасада дуратайгшаб. Замбуулиндашье ябахадаа иимэл юумэ эдидэг байгааб. (Энеэдэн).

Асуудал: Замбуулинаар ниидэжэ ябахадаа англи хэлэ та үзэдэг байгаат. Ямар ном уншадаг һэмта?

Харюу: Дээдэ һургуулинуудта үзэхэ англи хэлэнэй ном уншадаг һэм. **(Энеэдэн).**

Асуудал: Космонавтнууд Морзын азбука мэдэхэ гү, тэдэнэр хэрэгтэй болоһон ушарта тус азбукые хэрэглэжэ шадаха гү?

Харюу: Ямар ниидэжэ ябаһан тухайгаа, бэеынгээ ямар байһан тухайда дэлхэйн бүмбэрсэгэй алишье газартань мэдээсэхэдэ шухала зүйлнүүдые хүсэд һайнаар мэдэгшэбди даа.

Асуудал: Заряадка хайшан гээд хэдэг байгаабта? Динамическа пружина гү, али хүсэ хэмжэдэг ямар нэгэн зүйл байгаа һэн гү?

Харюу: Газар дээрэхидэл адляар хэдэг байгаабди, харин үлэмжэ ехэ хүсэ гаргаха хэрэгтэй болодог байгаа.

Асуудал: Таанар Болгари дээгүүр ниидээгүй һэн гүт? Дээрэһээ харахада тэрэ ямар байнаб?

Харюу: Болгариин хүндэтэ нүхэд! Болгарийе замбуулинһаа харахада газар дээрэ харагдадагтаал адли тиимэ гоё һайхан байгаа гэжэ танда хэлэхэ ёһотойб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Асуудал: Замбуулин соогуур танай ниидэһэн ушар баруун оронуудта «аюул» тохёолдуулһан хэбэртэйгээр баруунай, илангаяа Америкын буржуазна хэблэл худал хуурмаг үгэнүүдые тараана. Энээн тушаа та юу хэлэхэ байнабта?

Харюу: Андриян Григорьевич бидэ хоёрые ехэ амгалан хүнүүд гэжэ таанар өөһэдөөшье мэдэбэ ёһотойт. Манай **планетые тойроод ниидэжэ** ябахадаа, дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы арадуудта, һайн һайхан сэдьхэлтэй бүхы хүнүүдтэ амгалан байдал, арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхыень хүсэһэн һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлээ дамжуулаа һэмди. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Асуудал: Ниидэжэ ябаха үедөө, Америкын журналистнуудые һанахадаа, айһандаа үбдэгтнай шэшэрээгүй һэн гү?

Харюу: Шанга асуудал байна! Замбуулинда дэгдэхэдээшье, тэндэһээ буухадаашье, айжа үбдэгнай шэшэрээгүй юм гэжэ танда доохонуур хэлэхэ байнаб. Харин Америкын журналистнуудай урда бүришье һаа шэшэрхэгүй байхабди. **(Үни удаан нэрьемэ альга ташалга).**

Асуудал: Манай космонавтнуудай ниидэһэн ушарай, эдэ космонавтнуудые социалис гүрэнэй ниидүүлһэн, тэдэнэрэй коммунистнууд байһан ушарай хоорондоо холбоотой байһые Америкын хэблэлэй олохон органууд ехэ сухалтайгаар буруушаана. Социалис ёһоной гурим байгуулга энэ ушарта ямаршье хабаагүй юм гэжэ тэдэ органууд батална.

Харюу: Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин урда тээ бэлиг ехэтэй эрдэмтэд: Циолковский, Кибальчич болон бусад Россида угаа олон байгаа. Зүгөөр тэдэ эрдэмтэд өөһэдынгөө үзэл бодолые, һанал эрмэлзэлые үнэн бодото дээрэнь бэелүүлхын аргагүй байгаа бшуу. Имагтал Агуухэ Октябриин социалистическэ революци арад зоной бэлиг шадабариин бадаран хүгжэхэ хүсэд дүүрэн арга боломжо олгоо. Иимэ жэшээ харуулһууб: Би мүнөө летчик-космонавт болоод байнаб, харин абамни юрын хүдэлмэришэн кочегар юм. Тиимэһээ социалис гурим байгуулалга эндэ ехэл хабаатай байна даа! Имагтал социалис гурим байгуулалта замбуулинай шэдитэ һайхан онгосонуудаа бидэнэй дэгдүүлдэг газар мүн болоно. **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Анхаралтайгаар шагнаһандатнай баяр хүргэнэм. **(Альга ташалга).**

М. В. Келдыш. А. Г. Николаевһаа асуудалнууд һураг-даһан байгаа. Харюусахыень гуйнам.

А. Г. Николаев. Олохон корреспондентнууд иимэ асуудалнуудые һураа: онгосонууд бэе бэедээ тон дүтэ ерэдэг байгаа гү? Космонавтнууд өөһэдынгөө онгосонуудые бэе бэедэнь дүтэлүүлжэ шадаха байгаа гү?

Харюу: Эдэ хоёр асуудалнуудта иигэжэ харюусахада болоно. Ниидэлгымнай программа дотор иимэ зорилго хараалагдаагүй һэн. Тиигээд бидэ таба тухай километрһээ ехээр бэе бэедээ дүтэлөөгүйбди.

Асуудал: Онгосонуудые газарһаа жолоодожо ябуулдаг байгаа гү, али таанар өөһэдөө жолоододог байгаа гүт?

Харюу: Онгосонуудые газарһаашье жолоододог һэн, мүн бидэ баһа өөһэдөөшье жолоододог байгаабди.

«Радиогой һүүлшын мэдээсэлнүүдэй» корреспондентнүүдэй асуудал: «Восток-3», «Восток-4» онгосонуудай кабина соо космонавтнуудай газарай татасаһаа гараад хөөрэжэ ябаха зорилго замбуулин соогуур нэгэн доро зэргэ ниидэлгын программада ороно гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Замбуулинай онгосын кабинын һандалиһаа таанар хэды дахин хөөрөө гээшэбта, тиигэжэ ябаха үедөө эрдэм наукада хабаатай ямар туршалгануудые хээбтэ?

Харюу: Тиимэ туршалгануудые үдэр бүри хээбди—хүлеэгээ тайладаг, һандалиһаа бододог, тиигэжэ нилээн удаан ябадаг һэмди. Туршалга бүхэндэ час шахуу саг ошодог байгаа. Хүлеэгээ тайлаад байхадаа ехэ ажал хэдэг һэмди: «Бүргэдтэй», ондоогоор хэлэхэдэ, Павел Романовичтай холбоотой, газар дэлхэйтэй холбоотой байдаг һэмди. Элдэб янзын туршалгануудые, ажагалалтануудые хэдэг, кабинынгаа бүхы аппаратурые ябуулжа байдаг һэм.

«Руде право» гэжэ Чехословакиин газетын, мүн «Правдын» корреспондентнүүдэй асуудал: һарые шэглэн, мүн һара дээрэ буухаар хүнэй ниидэлгын юрэнхы программынь талаар бодожо үзэхэдэ танай ниидэһэн ушарые ямараар сэгнэнэбтэ?

Харюу: Энээниие би һайн гэжэ сэгнэнэб, удаан саг соо ниидэлгын туршалга хэхэдэ һарада ниидэжэ ошохо зорилго шиидхэхэдэ мүн лэ шухала гэжэ тоолоноб.

«Москау ньюс» газетын корреспондентнүүдэй асуудалнууд: Таанад космонавтнуудай дунда лётчигуудһаа гадна, мүн эрдэмтэд бии гү? Тусгаар бэлэдхэлгүй хүнүүдэй замбуулинаар ниидэхэ саг танай һанахада хэр ойртоо гээшэб?

Харюу: Түрүүшын асуудалда харюусая. Космонавтнуудай дунда элдэб мэргэжэлнүүдэй түлөөлэгшэд бии. Хоёрдохи асуудалда харюусая. Тусгаар бэлэдхэгдээгүй хүнэй замбуулинаар ниидэхэ саг тиимэшье холо бэшэ болоо даа.

Асуудал: Манай газетэ уншадаг хүнүүд Европын, Ази, Африка, Австрали, Латиин Америкын ба США-гай 80 оронуудта бии. Мүнөө та газар дээрэ амгалан бусажа ерээд байхадаа, тэдэ уншагшадта ямар юумэ хэлэхэ хүсэлтэй байнабта?

Харюу: Би тэдэндэ бултандань ехэ амар мэндые хүргэхэ, ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта түйлахыень, элүүр энхэ, зол жаргалтай, амгалан һайн һуухыень хүсэхэ байнам. **(Альга ташалга).**

«Советский спорт» газетын редакциин асуудал: Махабадаа болбосоруулха ниитэ бэлэдхэлһээ гадна, ямар янзын спорт космонавтын эрхим һайнаар бэлдэхэдэ эгээн ехээр туһалнаб. Ондоогоор хэлэхэдэ ямар янзын спортые та замбуулинай спорт гэжэ нэрлэнэбтэ?

Харюу: Спортынь али нэгэн зүйлые тусгаар амяарлажа, тэрээниие замбуулинай гээд нэрлэжэ болохогүй байна. Бүхы зүйлэй спорт хүниие замбуулинай ниидэлгэдэ бэлэдхэхэдэ ехэ туһа болоно, тиимэһээ ямар нэгэн зүйлэй спортые тусгаарлан нэрлэжэ шадахагүй байнаб.

Асуудал: Замбуулинай онгосоор ябахадаа, махабада болбосоруулгын упражнениинүүдые хэхэ ямар арга боломжонууд байнаб? Махабада болбосоруулгын упражнениинүүдые замбуулинда хэхэдэтнай хайшаа байгааб, ямар упражненинүүдые тэндэ хэдэг байгаабта?

Харюу: Махабада болбосоруулгын упражнени хэһэнэй һүүлээр бүри ехэ хүсэ шадалтай, һэргэлэн һайн болодог байгааб. Онгосо дотор ниидэхэдээ хэжэ болохо бүхы упражненинүүдые хэдэг байгааб. Гансал гүйжэ собхоржо болохогүй байгаа. Харин бэшэ упражненинүүдыень бултыень хээб.

«Дейли уоркер» корреспондентын асуудал: Танай ниидэлгэ чуваш арадые бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болгобо. Замбуулинаар ниидэжэ ябахадаа та чуваш хэлэн дээрээ амаршалга эльгээгээ гүт?

Харюу: Минии арад СССР-эй адли тэгшэ эрхэтэй арад гэжэ энээнһээшье урид мэдээжэ байгаа юм. Газар дээгүүрээ ниидэжэ ябахадаа би замбуулинһаа бүхы совет арадта халуун баяр, амаршалгануудые хүргөө һэм. Амаршалгымни тэдэ үгэнүүд бүхы совет арадта хабаатай байгаа гэжэ би тоолоноб.

Болгариин газетын корреспондентын асуудал: чуваш, болгар арадууд нэгэ уг үндэһэтэй юм гэжэ та мэдэнэт. Болгариин басагад өөрынгөө ахые һаяар хараха гэжэ найдажа болохо гү? **(Энеэдэн. Альга ташалга).**

Харюу: Болгар эгэшэнэртээ танилсаха бага бэшэ хүсэлэнтэй байнаб. **(Альга ташалга).**

Асуудал: Улаан талмай дээрэ парад болохо үедэ нүхэр Н. С. Хрущевтой ходо хөөрэлдэжэ байхыетнай телевизорээр хараабди. Хэлыт, ямар юумэн тухай хөөрэлдөө һэмта? **(Энеэдэн).**

Харюу: Элдэб юумэн тухай.

«Непсабадшаг» гэжэ Венгриин газетын корреспондентын асуудал: Онгосонууд дээрэһээ киноаппарадаар юумэ буулгажа абаа гүт? Телевизор харагшад газарһаа таанарые ямар сагта харанаб гэжэ таанар мэдэдэг байгаа гүт? (

Харюу: Би һарые гараха үедэнь буулгажа абаа һэм. Ехэл гоё һайхан байгаа даа. Эрье шадарыешье буулгаа һэм. Теэд мэдэнэгүйб, юун болохоб даа. Зурагай гаргагдаһан хойнонь харуужамди.

Хажуугай телепередатчигуудай хээээ дамжуулһыень, кабинын лампын хээээ гэрэлтэһыень би ходо мэдэжэ ябааб Газарай татасаһаа гараһанаал харуулха гэжэ оролдодог байгааб. Борт соохи журнал, карандаш, дурам мэтые тусгаар табижа ябааб. Таанар энээниие хараа һэн гүт, мэдэнэгүйб. Бэеынгээ һайн байһые харуулжа, эрхыгээ үргэгшэ һэм! **(Энеэдэн).**

«Радио» журналай редакциин асуудал: «Восток-3», «Восток-4» гэжэ замбуулинай онгосонууд дээрэ тодхогдоһон радиоаппаратурые ямар гэжэ сэгнэнэбтэ?

Харюу: Радиоаппаратура эрхим һайнаар хүдэлөө.

Асуудал: Замбуулинда хоёр талынь холбоо барисаа бэелүүлхэ үедэ шагнаха дамжуулха аппаратура ямараар хүдэлмэрилдэг байгааб? Һаад түбэг ушараагүй гээшэ ха?

Харюу: Онгосонуудай хоорондохи холбоо эрхим һайн байгаа даа. Илангаяа урда полушарида, тухайлбал 55—60 градуста, һайнаар дуулдадаг һэн. Тэндэ бидэ хоорондоо эгээл дүтэ зай талатай байгаабди. Зэргэлжэ ябаад хөөрэлдэжэ байһандал адли тиимэ тодоор дуулдажа байгаа һэн.

Асуудал: Советскэ болон хилын саанахи радиодо дуратайшуулай дохёо үгэхые замбуулинда байхадаа дуулаа һэн гүт? Тэдэнэр эгээн богони радиоволнагаар хүдэлмэрилдэг байгаа. Дамжуулгын радиостанцинууд ямараар ажалладаг байгааб?

Харюу: Дамжуулгын станцинууд һайнаар хүдэлмэрилөө. Ниидэжэ ябахадаа саг үргэлжэ газартай холбоотой байгаабди. Советскэ болон хилын саанахи радиодо дуратайшуул ушар ёһо мэдэдэг зон ха юм даа. Тиимэһээ газартай холбоотойгоор, мүн өөһэд хоорондоошье холбоотойгоор ажаллахадамнай манда һаалта хээгүй.

Юнайтед Пресс Интернешнл агентствын корреспондентын асуудал: Онгосо дотор үшөө нэгэ космонавт ябалсаа һаа багтаха гү? Хэды саг соо таанар ниидэлгээ үргэлжэлүүлжэ шадаха байгаабта?

Харюу: «Восток-3» онгосо нэгэ хүнэй һуухаар хараалагданхай юм. Би бүришье удаан ниидэхэ байгааб, теэд дүрбэн сүүдхэ ниидэхэ түсэбтэй байгааб. Би даалгабаряа дүүргээб, амжалтатайгаар дүүргээб гэжэ һананаб.

Мүн тэрэл корреспондентын хоёрдохи асуудал: Таанадай ниидэлгэ сэрэгэй ямар нэгэн зорилго табиһан байгаа гү? Таанадай жолоодоһон замбуулинай онгосонууд сэрэгэй зорилго дүүргэхын тулада, жэшээлэн хэлэбэл, фототагнуул хэхын тулада хэрэглэгдэжэ болохо байгаа гү? Таанадай онгосонууд борт дээрээ ядерна зэбсэг тээжэ шадаха гү?

Харюу: Бидэнэй жолоодон ниидэһэн «Восток-3», «Восток-4» онгосонууд имагтал амгалан зорилгодо хэрэглэгдээ, саашадаашье тиигэхэл байха. Ямаршье бомбо тээнэгүйбди. Онгосонуудһаа гадна, хэрэгтэй болоһон тээшэнь шухала юумэ тээжэ абаашаха ракетэнүүд манда бии юм. **(Альга ташалга).**

«Юманите» газетын корреспондентын асуудал: Уридшалан зүбшэһэн ямар ябуулга нэгэн доро зэргэ ниидэхэ үедөө хээбтэ?

Харюу: Павел Романович бидэ хоёр энэ ниидэлгэдээ хамта бэлдээ һэмди. Ниидэлгын үедэ юу хэхээ бүри газар дээрэ байхадаа зүбшэн хэлсэһэн байгаабди. Хамаг юумэеэ ходо саг соонь дүүргэдэг байгаабди.

Асуудал: Хэрбээ буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай уласхоорондын хэлсээнэй баталагдаа һаань, замбуулин шэнжэлхэ хэрэгтэ СССР США хоёр хоорондоо ямар асуудалаар харилсаа холбоо хэжэ шадахаб? Тиимэ харилсаа холбоондо Франци ямар үүргэ дүүргэжэ шадаха байгааб?

Харюу: Тиимэ хэлсээнэй хэрбээ баталагдаад байгаа һаань, гансашье Франци бэшэ, мүн бүхы оронууд аша туһада хүртэхэ һэн. Тиигээд байбал, ехэ үндэртэ атомна бомбонуудые американецуудай тэһэлжэ байһан мүнөө сагайхидал бэшэ, харин амгалан тайбан хэрэгтэ замбуулинай дайда ашаглагдаха бэлэй.

Юнайтед Пресс Интернейшнл гэжэ американска агентствын корреспондентын асуудал: Гражданин Николаев! Та һамгагүй бэзэт? Айл болохо тухайдаа мүнөө ямар нэгэн түсэб зохёоно гүт? **(Энеэлдээн болоно).** Хэрбээ тиигээ һаа, хэн танай амраг болохо гээшэб? Замбуулинай дайдаһаа бусаһанайтнай һүүлээр танай һамган болохые ямар нэгэн басаган гү, али эхэнэр дурадхаа һэн гү? **(Энеэлдээн болоно).** Иимэ дурадхалнууд хилын саанаһаа ороо гү, али гансал совет басагадһаа ороо гү? Тиимэ дурадхалнуудай зариманиинь таниие һонирхуулаа гү?

Харюу: Би ехэшье олон хариин басагадые хараагүйб. Манайород басагад дэлхэй дээрэхи эгээн һайн басагад гээшэл ха! **(Альга ташалган).**

Анхаралтайгаар шагнаһанайтнай түлөө баяр хүргэнэб!

М. В. Келдыш: Профессор В. И. Яздовскидо асуудалнууд үшөөл бии. Олоншье бэшэ даа. Тэрээндэ үгэ үгэхэмни.

Профессор **В. И. Яздовский** харюусаба.

Асуудал: Дэншэлгэһээ космонавтнар Николаев болон Поповичой бөөгнэхэгүйнь тулада, Г. С. Титовой ниидэһэнэй һүүлээр ямар хэмжээнүүд абтаһан байгааб?

Харюу: Энээн тухайда өөрынгөө үгэ соо хэлээ һэм. Тиимэһээ танай анхаралые бариха аргамнигүй.

Асуудал: Космонавтнууд ниидэхэ үедөө хэды шэнээн хэмжээтэй радиацида дайрагдаһан байгааб?

Харюу: Андриян Николаев 50 миллиард тухай, харин Павел Попович 36 миллиард тухайе абаһан байгаа.

М. В. Келдыш: би үшөө хэдэхэн асуудалда харюу үгэхэмни.

Асуудал: Замбуулинай онгосын ямар хэмжээтэй, шэгнүүртэй байһан тухай хэлэжэ шадаха гүт?

Харюу: эдэ онгосонууд хэмжээн ба шэгнүүрэйнгээ талаар «Восток-1», «Восток-2», онгосонуудта дүтэрхы юм; 5 тоннодо ойро шэгнүүртэй.

Би-Би-Си-гэй корреспондентын асуудал: Дахинаа ниидэлгын болоходо баруун оронуудай корреспондентнүүд байлгагдаха гү?

Харюу: «Восток» онгосо ракетын хүсөөр дэгдээгдэдэг юм. Энэ ракетээ амгалан зорилгодо хэрэглэнэбди, хэрэглэхэ һанаатайшьебди. Зүгөөр, зарим политическэ ажал ябуулагшадай зүгһөө дай хэхые уряалдаг **байһан ушарһаань,** энэ эгээн **оньһон нарин,** эгээн **ехэ хүсэтэй ракетээ обороны хэрэгтэшье нөөхэ ёһотой болонобди. Энэнэй нюусые хэлэхэ аргамнай үгы.** Тиимэһээ удаадахи ниидэлгын хэгдэтэр буу зэбсэг хуряаха тухай договор баталхыень өөһэдынгөө **правительствануудые** үгэдөө оруулаа һаатнай **(энеэлдээн, альга ташалган болоно),** тэрэ ниидүүлгын үедэ таниие байлгаха гэжэ өөрынгөө правительствые үгэдөө оруулха үүргэ космонавтнуудтай хамта даажа абаха байнаб. **(Энеэлдээн, альга ташалган болоно).**

Асуудал: Ехэ үндэртэ американска атомна бомбын тэһэлэгдэһэнэй радиаци советскэ «Восток-3», «Восток-4» онгосонуудай приборнуудта ямар зэргээр үзэгдөөб?

Харюу: Энэтнай горьтой, шухала асуудал болоно: американска бомбын тэһэлэгдэһэнэй һүүлдэ ямар оршон байдалай тохёолдоһые мэдэнгүйгөөр, замбуулинай дайда руу космонавтнуудые табиха гэжэ хэзээшье зүрхэлхэгүй байһамнай элитэ. Тиимэһээ тэрэ оршон байдал тухай эды тэды юумэ хэлэхые хүсэхэ байнаб.

Хүниие һуулгаагүй, автомат аппаратуратай Советскэ Союзай табиһан хэмэл одод мүнөө замбуулин соогуур ниидэжэ байһаниинь элитэ бэзэ. Замбуулиндахи элдэб физическэ параметрнүүдые хэмжэдэг приборнууд тэдэ хэмэл одод дээрэ бии юм. Американска тэһэлэлгын хэгдэһэнэй һүүлээр агаарта юунэй болоһые бидэ һайн мэдэнэбди.

Тэһэлэлгын хэгдэһэнэй һүүлээр олохон үдэрэй туршада замбуулин худар хүниие табижа болохогүй байгаа. Тэрээнһээ гадна, бүри дээгүүр замда мүнөөшье **замбуулин** соогуур хүниие дэгдээжэ болохогүй байна. Шэлэгдэһэн орбитада, онгосонуудай табигдаха үеэр, агаар сэбэр болоһон байгаа. Замбуулиниие шэнжэлхэ ябадалда, мүнөө сагай энэ угаа шухала хэрэгтэ американска тэһэлэлгэ схэхэн хоро хүргэһэн байгаа гэжэ замбуулиниие **шэнжэлдэг манай эрдэмтэд,** мүн манай космонавтнууд тоолоно.

Асуудал: Советскэ Союз эхэнэр-космонавтнуудые замбуулин руу ниидхүүлхээр бэлдэнэ гү? Тиимэ космонавтнууд хэрэгтэй гү, али үгы гү? Советскэ Союз ерээдүйдэ эхэнэр-космонавтнуудые бэлдэхээр хараална гү? Эрэшүүл-космонавтнууд, эхэнэр-космонавтнуудые замбуулин худар нэгэн доро дэгдээхэ түсэб бии гү? Советскэ Союзда хэды эхэнэр-космонавтнууд бэлдэгдэнэб?

Харюу: Эхэнэр-космонавтнууд бэлдэгдэнэ гү гэһэн асуудал тушаа хэлэхэдээ, манай орон дотор бүгэдөөрэн адли тэгшэ эрхэтэй юм гэжэ харюусаха байнаб **(Зал соо шэмээтэй болоно).** Бэшэндэнь нигэжэ харюусахые хүсэнэб: мүнөө Москва-мүрэн дээрэ катернуудта һуугаад харайлгаһандал адляар амаралтын үдэрнүүдтэ ниидэхэ онгосын бүтээгдэхэ саг тиимэшье холо бэшэ болоо гэжэ минии һайн нүхэр — манай замбуулинай онгосонуудые бүтээдэг хүн намда ходо хэлэдэг юм. **(Удаан альга ташалган болоно).** Тиихэдэ хэнтэйшье хамта аяншалхада болохо байха.

Асуудал: Танай һанамжын ёһоор, ондоо планетэ дээрэ хэзээ бууха аргатай бологдохо гээшэб? Ямар планетэдэ анха түрүүн буугдахаб? Тиимэ ниидэлгэ газар дээрэһээ сэхэ хэгдэхэ гү, али замбуулин соо зуурандын станци тодхогдохо гү? Ондоо планетэнүүдтэ ошохо ниидэлгэ хэгдэжэ шадагдаха гү, хэзээ хэгдэжэ болохоб? Зуурандаа буунгүйгөөр ондоо планетэнүүдтэ ниидэн ошожо шадагдаха гү, али замбуулинай станци хэрэгтэй болохо гү?

Харюу: Манай эрдэмтэд, манай конструкторнууд планетэнүүд хоорондын ниидэлгэ хэхэ асуудал шэнжэлнэ гэжэ Советскэ Союз нэгэнтэ бэшэ соносхоһон байха. Совет оронһоо табигдаһан замбуулинай ракетэ анха түрүүн Һарада хүрэһэн, Һарые тойрожо ниидэһэн юм, советскэ замбуулинай ракетэ Үүрэй Солбон гэдэг планетэдэ дүтэхэнүүр ниидэжэ гараа һэн. Планетэнүүд хоорондын ниидэлгэ хэхэ гээшэ удаан сагай, орёо зам болоно.

Манай эрдэмтэдтэ олон янзын проектнүүдэй бии байһаниинь дамжаггүй. Планетэнүүд хоорондын станцинуудые байгуулхаар хараалһан проектнүүд бии байха; бусад планетэнүүдтэ ондоо аргаар хүрэхэ проектнүүдшье бии.

Ямар планетэдэ хүн анха түрүүн ошохоб гэжэ хэлэхэнь мүнөө бэрхэтэй. Ондоо планетэдэ хүниие эльгээхын тула, тэрэмнай һөөргөө бусаха гэжэ лаб үнэншэһэн байха хэрэгтэй. Энэнэй тулада ондоо планетэ дээрэхи байгаалиин байдалые мэдэхэ хэрэгтэй болоно. Астрономууд тон дүтын, тон холыншье планетэнүүдые хэдэн мянган жэлэй туршада шэнжэлһэн байгаа, теэд, жэшээнь, Үүрэй Солбон дээрэ ямар температура гү, али дараса бииб гэжэ мүнөө хүрэтэр хүсэд һайн мэдэнэгүйбди.

Планетэнүүд хоорондын автомат станцинууд түрүүшээр тэдэ планетэнүүдтэ хүрөөд, хүнэй аюулгүйгөөр ниидэжэ ошохын тула хэрэгтэй мэдээнүүдые асарха болоно гэжэ тоолонобди. Ямар аргаар бэелүүлэгдэхэб гэһэн шиидхэбэри одоол тиихэдэ эсэслэн абтаха байха.

Дүрбэн жэл болоод байхада замбуулин худар хүн ниидэжэ ошоод бусажа ерэхэ гэжэ, Совет ороной түрүүшын хэмэл одоной дэгдээгдэхэ үеэр, тэрээниие бүтээһэн эрдэмтэдтэ хэлээ һаа, наада барижа магад байгаа. Түрүүшээр һанагдаһанда орходоо һураггүй түргэнөөр бүхы түсэбүүд бэелүүлэгдэжэ байна.

Асуудал: Ойрын сагта замбуулин шэнжэлхэ программа тухай хэлэжэ шадаха байна гүт?

Харюу: академик Благонравов үгэ хэлэхэдээ энэ асуудалда хүсэд дүүрэн харюу үгөө гэжэ һананаб.

Асуудал дүүрээ. Манай ханинар — космонавтнуудые таанадтай хамта амаршалан, баяр хүргэхые өөрынгөө арюун уялгада тоолоноб. **(Альга ташалган).** Иигээд пресс-конференцеэ дүүргэхэмнай.

(ТАСС).

Кукурузын баян ургаса ургуулһан колхозниггуудай түлөө Шоршелы гэжэ түрэл тосхондоо 1961 оной сентябрьда ошоходоо лётчик-космонавт А. Г. Николаев эхэтээ хамта баясажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

СССР-эй Оборонын министерствэдэ

Советскэ правительствын шиидхэбэриин ёһоор, СССР-эй Оборонын Министерство Берлиндэ байдаг совет сэрэгүүдэй гарнизоной комендатурые болюулха захиралта үгөө.

СССР ГДР хоёрой хоорондохи харилсаанууд тушаа 1955 ондо хэлсээнэй баталагдаһаниинь мэдээжэ. Тиигээд энэ хэлсээнэй баталагдаһанай һүүлээр Берлиндэхи советскэ комендатура хубилгагдаа һэн. Иигэжэ тус комендатура гарнизоной албанай асуудалнуудые шиидхэхэ үүргэтэй болоһон юм. Энэ комендатурын мэдэлдэ байһан совет сэрэгүүд, Баруун Берлиндэхи США-гай, Англиин, Франциин гарнизонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, эдээндэ хабаатай ашаанай иишэ тиишэнь абаашагдахые хинан шалгадаг байгаа. Мүн Баруун Берлинэй хилэ дээрэ, газаа талынь хүреэ шадар, ГСВГ-гэй главкомой дэргэдэхи гурбан гүрэнүүдэй холбоо харилсаанай сэрэгэй миссиин гэшүүдэй Баруун Берлин ошохо, эндэһээ гаража ошохо ябадалые хинан шалгадаг, Шпандаудахи сэрэгэй немец гол гэмтэдэй түрмые харадаг (гурбан гүрэнэй сэрэгүүдтэй хамта), Тиргартендэ совет сэрэгшэдтэ бодхоогдоһон хүшөөе баһал хинан харадаг байһан юм.

Баруун Берлиндэ байдаг США-гай, Англиин, Франциин сэрэгэй комендантнууд советскэ комендатурын байһан ушарые хэрэглэжэ, бүрин эрхэтэй, бэеэ даанхай Германиин Демократическа Республикын, тэрэнэй ниислэлэй дотоодын хэрэгүүдтэ баруун гүрэнүүдэй ямаршье баримтагүйгөөр хамаарха арга бэдэрхэ һэдэлгэтэй. Тиигээдшье Баруун Берлин хадаа НАТО-гой сэрэгэй бааза үнэндөө болгогдонхой бшуу. Берлиндэ дүрбэн талын хабаададаг комендатура бии байһаар гэһэншүү маяг үзүүлхэ һэдэлгэ тэдэнэр гаргана. Зүгөөр энэ комендатура баруун гүрэнүүдэй амяарлан бэелүүлһэн хэмжээнүүдэй һүүлээр, 1948 ондо болюулагдаһан юм. Энэ ушар бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Баруун Берлиндэ эзэмдэлгын гурим саашадаа байлгахын зорилгоор баруун гүрэнүүдэй комендантнууд иимэ аашануудые гаргана бшуу. Тиигэжэ НАТО-гой сэрэгэй баазые халхалха һэдэлгэтэй.

Европодо дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхаха, Германитай эбэй ёһоной хэлсээ баталха, тиигээд энэ үндэһэ һуури дээрэ Баруун Берлиндэхи байдал һайжаруулха политика Советскэ Союз сэхэ шууд ябуулна. Берлиндэ байдаг совет сэрэгүүдэй гарнизоной комендатурые болюулха гээшэ Советскэ Союзай бэелүүлдэг энэ политикатай хүсэдөөр тааралдана.

Баруун Берлиндэ байдаг США-гай, Англиин, Франциин гарнизонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ябахые эдээндэ хабаатай ашаанай иишэ тиишэнь абаашагдахые хинан шалгаха, Шпандауда оршодог сэрэгэй немец гол гэмтэдэй байдаг түрмые, Тиргартендэ совет сэрэгшэдтэ бодхоогдоһон хүшөөе хинан хараха хэрэг Германида байдаг бүлэг совет сэрэгүүдэй штабай мэдэлдэ мүнөөдэр орохо байна. США-гай, Англиин, Франциин Баруун Берлиндэ байдаг сэрэгэй засагаархидай түлөөлэгшэдтэ энээн тухай дуулгагданхай.

Дээдэ Онгостой. Эндэхи үрэ-жэмэстэ туршалгын станциин хүдэлмэришэд энэ жэлдэ баян ургаса хуряажа абахаар хараална. Жэшээнь, 130 центнер жэмэс, 426 центнер ранеткэ, яблока хуряагдахань. Тиихэдэ ниислэл хото—Улаан-Үдын столовонууд, хүүгэдэй ясли, саадуудта, худалдаа наймаанай организацинуудта хэдэн арбаад центнер малина, үхэр нюдэн, крыжовник эльгээгдээд байна.

Энээнһээ гадна станциин хүдэлмэришэд республикынгаа колхоз, совхозуудта 350 мянган модоной һөөгүүдые эльгээгээ. Мүн манай хүршэ — аха дүү Монгол Арадай Республикада һүүлэй хоёрхон жэлэй туршада 100 мянга гаран элдэб жэмэсэй эшэнүүд эльгээгдэһэн байна.

Зураг дээрэ: саад харууһалагшадай звеное даагша Е. Е. Сергеева яблокын ургаса шалгажа байна.

О. Березков.

ШАЛГАРАГШАД ШАНДА ХҮРТЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай областной совет промышленна предприятинуудай хоёрдохи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябагшадые тодорхойлжо, һаяхан шангуудые барюулба.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн республикымнай нютагай промышленностиин предприятинуудта жэлэй эхинһээ хойшо үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байһан Улаан-Үдын пивын заводой (директорынь нүхэр Самсонов, завкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Зайцев) хүдэлмэришэд 2-дохи кварталда ехэ амжалта түйлаа. Продукци үйлэдбэрилхэ кварталайнгаа түсэб холо үлүүлэн дүүргэжэ, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Ула... нэгэдэхи мүнгэн шан... абаһан байна.

Байгал-Худара то... промкомбинат ажал... ажаһуудалай эрилтэ... лэмжые хангаха управ... предприятинуудай дун... рүүлжэ, хоёрдохи мүнг... да хүртэбэ.

Гурбадахи мүнгэн... Еловско леспромхозой... мэришэдтэ барюулагдаа... Каменскын хилээмэнэй... дой, Хяагтын хилээмэ... заводой, Улаан-Үдын ... трикотажна фабрика... хүдэлмэри һайшаа... байна.

Б. Бу...

Тобшохоноо...

Хүртэйн леспромхозой ...мэришэд В. Павлов, А. Ко... И. Гущин түрүүтэй хамта ... Чисаанын совхоздо 1500 ...нер һайн шанартай үбһэ ...жа, сосможо үгэхөөр шиидх... һая тэдэнэр абаһан у... дүүргэбэ.

А. Мих...

Аймагай түб Петропа... тосхоной гостиницые даага... хэр М. Ф. Федотова П. Е. М... Е. Б. Буинаева гэгшэдтэй ... аян замда ябагшадые һаа... тахын тула үнэн зүрхэнһөө... додог юм. Байрын һаруул са... һагууд соо зөөлэн зохид ... радио, стол, стул—амар... хүдэлхэдэш аятай. Гости... газаагуурхиньшье харахад... та нарин байдалтай.

Ноёхоной XX парт... нэрэмжэтэ колхоздо гурба... лэй турша соо жолоошоор ... хэ зуураа Матвеев Асе... сеевич артелиин гэшүүдэй ... тэ ахамадай нэгэниинь ... хой. Нүхэр Матвеев тр... машинануудта түлишэ, ... үбэл, зунгүй зөөдэг юм.

С. БИЛИКТУ...

Һэрэмжэтэйгээр жолоодоһонойнь ашаар...

Ашаа тээһэн 2049 номерой поезд Мысовой станциие алад гараад, яаралтайгаар шуумайжа ябаба. Һүниин 11 часай үе һэн. Эгээл тэндэ булан тохой газарнуудай олон байһан туладань машинист Анатолий Березкин, тэрээнэй туһалагша Алексей Левыкин харанхы руу ехэ болгоомжотойгоор шэртэжэ ябаа.

Гэнтэ зам дээрэнь нэгэ юумэнэй харалхань харагдаба. «Хабсагай унаа» гэжэ машинист досоогоо һанаад, поездоо дары зогсооһон байгаа. Березкин, Левыкин гэгшэдэй паровозһоо буухадань шоссе харгыһаа шанха доошоо унаһан автомашина хэбтэбэ. Мүн энэ үедэ поездын дүтэлхэ абяан дуулдажа, машинист Березкин яаралтай хэмжээ абаха ёһотой болоһон байгаа.

— Урагшаа гүй гэжэ ахалагша машинист туһалагша Левыкиндээ шангаар хашхарба. Тэрэнь галтай сусал гартаа барижа, поездын урдаһаа харайба ха. Ахалагша машинист Березкин туһалагшынгаа хойноһоо гүйн алдабашье зогсохо гэһэн дохёо дуулажа һанаагаа амарһан байна.

Ахалагша машинист энэ болоһон ушар тухайда харгы дээрэхи будкаһаа мэдээсээд, урдаһаа ерэһэн поездынхидэй туһаламжаар замдаа гэмтэгшэдые автомашинаһаань гаргаад, больница руу эльгээһэн байгаа.

Улаан-Үдын паровозно депогой машинист Анатолий Березкин, тэрээнэй туһалагша Алексей Левыкин гэгшэдэй поездоёо һэрэмжэтэйгээр жолоодоһонойнь ашаар поезднууд замһаа халяагүй.

М. Юрко.

Сагай уларил

Буряадай гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэй байха, урда аймагуудта бага зэргээр хура бороо орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 7—9, үдэртөө 15—17 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Августын 25—29-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха. хойто аймагуудта хүйтэрөөд абаха. Тус аймагуудта һүниндөө 3 градус хүйтэнһөө 2 градус хүрэтэр дулаарха, бусад аймагуудта 6—11, үдэртөө 17—22 градус хүрэтэр дулаархаар хүлеэгдэнэ.

Фоторепортаж

АРАДАЙ ТУҺАДА АЛБА ХЭГШЭД

— Минии милици намайе хамгаална— гэжэ Владимир Маяковскиин милициин алба магтаһан үгэнүүдые мүнөө олон түмэн арадай дружиннигуудта зорюулбал, үлүү һайрхалган болохогүй.

Түб хото Улаан-Үдэмнай үдэшэ бүри—8 часһаа һүниин 12 час болотор... Һайн дуратангууд зоной хүл газарта ходо ходо ябажэ, али нэгэн «абари муугайшуулай» «ама гатадагынь» зүбтэй даа... Эндэшье залуу хүбүүд **(нэгэдэхи зураг)** — Улаан-Үдын нэгэн томо заводой хүдэлмэришэд Дмитрий Новокрещенных (зүүн гарһаа), Николай Кириков гэгшэд постдоо гараха замдаа милициин ахалагша сержант Радион Чебунинай заха заабари анхаралтайгаар шагнажа ябанад.

1

Городой № 13 магазинда тонуул хэһэн хулгайшан мүр улаяа одоол далдалжа шадааб, барингдахаяа болёоб гэжэ һанаад, гэнэдэшоо... Республикымнай дотоодын хэрэгэй министерствын научно-техническэ таһагые даагша **(гурбадахи зураг)** подполковник Александр Серафимович Карпов гэмтэ нюуры шадамар бэрхээр баряа. Тэрэнь урдандаа суудлуулһэн хулгайшан байшоо.

2

Улаан-Үдэдэхи Смолиной, Мухинай, Бабушкинай гэхэ мэтэ автомобильнуудай дүрэлжөөн үйлсэнүүдтэ усалгүйе хангахын түлөө ГАИ-гай зүгһөө ехэхэн оролдолго гаргагдана. Түсгаар шанга абяатай динамик дээрээ тодхонхой «Победа» машиные жолоодохо зуураа, лейтенант нүхэр Клочихин Н. **(хоёрдохи зураг)** заабариһаа гажуу ябадал гаргаһан машиные гү, али ябган хүниие хёрхоор адаглан, тэрэ дорочь микрофоноор тоб байса захиржа, зохистой хэмжээ абадаг юм.

С. Балдуевай
фото, текст.

3.

Хилын саананаа

Румыниин һайндэр

БУХАРЕСТ, августын 22. (ТАСС). Румыниин Арадай Республикын городууд болон тосхонууд һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй. Республикын предприятинуудта ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтэ болоно. Өөрынгөө национальна ехэ һайндэрые—фашистска дарлалтаһаа ороной сүлөөрһөөр 18 жэлэй ойе румын арад үглөөдэр тэмдэглэхэнь. Фабрика, заводуудай, шахтанууд болон барилгануудай коллективүүд ажалай гайхамшагта хэрэгүүдээр августын 23-ые угтахаяа байна. Жэшээлхэдэ, Плоешскэ областиин 49 предприяти августын 23-най хүндэлэлдэ зорюулан найма һарынгаа программые дүүргэжэ, 100 миллион шахуу лейн продукци түсэбһөө гадуур гаргаа. Брашовско областиин предприятинууд жэлэй эхинһээ хойшо, 34 миллион лей мүнгэ гүрэндөө алмажа үгөө.

Мүнөөдэрэй бүхы түбэй газетэнүүд һайндэрэйхеэр гоёон найруулагдажа гаргагдаһан байна. Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи үе соо румын арадай туйлаһан гайхамшагта амжалтанууд тухай, шэнэ, һайн һайхан, золтой жаргалтай ерээдүйе байгуулха гэжэ ороной ажалшадай шууд сэхээр эрмэлзэдэг тухай газетэнүүд бэшэнэ.

Дэлхэйн хэблэл гол анхаралаа хандуулна

Советскэ «Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосонуудай замбуулинай дайда соогуур түүхэдэ анха түрүүн удаан саг соо, нэгэн доро зэргэ ниидэһэндэ зорюулагдан, Москвада үсэгэлдэр үнгэргэгдэһэн пресс-конференциин материалнуудые дэлхэйн хэблэл үргэнөөр толилоо.

КНР-эй «Женьминь жибао» болон бусад түбэй газетэнүүд пресс-конференци тухай дэлгэрэнгыгээр бэшээ.

Советскэ космонавтнуудай үнгэргэһэн пресс-конференцидэ Болгариин, Румыниин, Венгриин, Чехословакиин, ГДР-эй, КНДР-эй, Польшын, ДРВ-эй олониитэ ехээр һонирхоо. «Замбуулинай дайдые бүри һайнаар мэдэхые, эб найрамдалай аша туһада зорюулан оюун бодолойнгоо талаар шэнэ илалтануудые туйлажа, наука болон хүн түрэлтэниие баяжуулха гэжэ совет эрдэмтэдэй эрмэлзэлгэдэ замбуулинай дайда соогуур нэгэн доро зэргэ ниидэлгын угаа ехэ удха шанартай байһаниинь пресс-конференци дээрэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэгдээ» гэжэ Болгария «Земледелско знаме» газетэ бэшэнэ.

Пресс-конференци тухай бусад оронуудай, тэрэ тоодо США-гай, Японой, ФРГ-гэй, Англиин, Даниин, Норвегиин, Франциин хэблэл мүн лэ үргэнөөр бэшэнэ.

(ТАСС).

„Германитай эбэй договор баталха"

ПАРИЖ, августын 22. (ТАСС). Баруун Берлиндэ ГДР-эй хилэ дээрэ хорото аашануудай гаргагдадаг тушаа Франциин Эб найрамдалай национальна соведэй хүтэлбэри мэдүүлгэ толилоо.

ФРГ хадаа ороноо дахяад зэбсэглэхэ, шэнэ газарнуудые эзэлэн абаха политика бэелүүлнэ, хорото аашануудые саашаданъ гаргажал байхаар оршон байдал тохёолдуулна гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

«Иимэ аюултай байдалай тохёолдоһон дээрэһээ хэлсээ хэжэ Баруун Берлиндэхи байдалые яаралтайгаар гуримшуулха, Германиин бүхы асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэй.

Эдэ асуудалнуудаар хэлсээ хэхэһээ нэтэрүүгээр арсаха, канцлер Аденауэрэй политикые дэмжэхэ зуураа, республикын президент Баруун Германи ошохо гэжэ байна. Тиихэдээ Франциин правительство түбэгтэй хэсүү оршон байдалые улам хурсадуулха байна бшуу».

Һэрэмжэтэй байхыень олониитые уряалхыень, заседаниинуудые үнгэргэхыень Эб найрамдалай национальна совет өөрынгөө комитедүүдтэ дурадхаа.

Иимэ байдалые дары хубилгаха хэрэгтэй гэжэ эб найрамдалай национальна совет мэдүүлнэ. Зүүн Германиин болон Баруун Германиин мүнөөнэй хилэнүүдые батадхан эбэй договор баталха, Баруун Берлиндэхи байдалые гуримшуулха, Германиин хоёр гүрэниие атомна зэбсэгтэй болохыень хорихо шухала байна.

Тобшо мэдээсэлнүүд

⊙ Монтевидеодо советскэ фильмнүүдэй фестиваль ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө. «Броненосец Потемкин», «Александр Невский», «Дүшэ нэгэдэхи», «Минии байдаг гэр», «Отелло», «Хүнэй хүби заяан», «Тохорюунууд ниидэнэ» гэжэ фильмнүүдые городой хүн зон хараа.

⊙ Харилсаа холбоогоо саашадань бэхижүүлхэ зорилгоор Чехословакиин болон Канадын правительстванууд Оттава болон Прагадахи дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудаа посольствонууд болгохо гэжэ шиидхээ.

⊙ Ганын фермернүүдэй соведтэ «Трактороэкспорт», «Автоэкспорт» гэжэ Бухэсоюзна гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүдэй бэлэг—«ДТ-20» гэжэ тракторые, культиваторые, косилкые, тэдэндэ хэрэгтэй запасной частьнууд болон зэр зэмсэгүүдые дамжуулан үгэлгын ёһолол Аккрада болоо.

⊙ «Хитадай литературын түүхын» (зургаан боти ном) түрүүшын гурбан боти КНР-тэ хэблэн гаргагдаба. Эдээн соо эртэ урдын сагһаа эхилээд 1840 он хүрэтэрхи литературын түүхэ бэшэгдэһэн байна.

⊙ Хойто Ирландиин тред-юнионуудай конгресс Хойто Ирландиин премьер-министртэ дамжуулан үгтэхэ бэшэгтэ гар табюулха гэжэ шиидхээ. Хүдэлмэригүйшүүлэй олон боложо байһанда, саашадаа авиационно заводуудай, судоверфинүүдэй, промышленностиин бусад предприятинуудай хүсэдөөр хүдэлхэ этигэл найдабариин үгы байһанда һанаагаа зоболго энэ бэшэг соонь элирхэйлэн мэдүүлэгдэһэн байха юм.

⊙ Неапольда августын 21-дэ газар хүдэлөө. Городой олон районой хүн зон гэрнүүдһээ гаража ошохо баатай болоо.

⊙ «Поларис» гэжэ ракетэнүүдээр хангагдаһан Америкын уһан доогуур ябадаг онгосонууд Шотландиин Холи-Лох гэжэ бухтада ойрын хоёр һарын турша соо бүри олон болгогдохо юм. «Протей» гэжэ тамардаг баазын командир энээн тухай пресс-конференци дээрэ мэдээсээ. Уһан доогуур ябадаг Америкын онгосонуудай Шотландида бүри олоор байрлуулагдахаа байһанда ороной бүхы хүн зон ехээр зэбүүрхэнэ.

(ТАСС).

Алжирта һунгалтын урда тээ... кампани боложо байна

ЛОНДОН, августын 22. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Алжирһаа дамжуулһанай ёһоор национальна сүлөөрэлгын фронтын политбюрогой гэшүүн Битат һунгалтын урда тээхи үгэ радиогоор хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. Партизанай частьнуудай «Вилай» гэжэ нэрэтэй болоһон нютагай организацинууд усадхагдаха ёһогүй, тэдэнэй байгууламжа шэнэ эрхэ байдалда тааруугаар хубилгагдаха ёһотой.

Национальна сүлөөрэлгын фронтые «Түрүү революционно парти» гэжэ нэрлэхэ зуураа, Алжирай Демократическа Республикые байгуулхадаа дайсантаяа тэмсэһэн шэнгеэр эрэлхэг зориг гаргахыень партиин тала баридаг бүхы эдэбхитэдые Битат уряалаа.

Оронойнгоо бэеэ даанхай байдал хангаха, империализмда эсэргүүсэн тэмсэхэ хэрэгтэ үндэһэлдэг политикые национальна сүлөөрэлгын ... бэелүүлхэ юм гэжэ Би... мээжэ хэлээ. Национал... лөөрэлгын фронт хада... ниализмын хойшолонг... сүлөөрһэн демократиче... рэниие байгуулха, наци... на экономикые хү... ажалшадай байдал ... руулха, үзэг бэшэг мэ... ябадал усадхаха, хүн ... ариг сэбэр гэр байраар ... ха зорилгонуудые у... бина.

Политбюрогой гене... секретарь Мохаммед ... һунгалтын урда тээхи ... шын үгэ радиогоор хэл... Алжирай дотоодын ... байдал тухай һанаагаа ... жо байһанаа элирхэйл... дүүлээ, «зоргоороо ... дадаг элдэб харша этэ... дэй, оппортунист... ябуулгые буруушааг... ябуулга зайсуулхын ... «ажаглалта хэхэ ком... дые» байгуулхыень э... дурадхаһан байна.

Неругэй мэдүүлгэ

ДЕЛИ, августын 22. (ТАСС). Советскэ космонавтнууд Инди дээгүүр ниидэн гарахадаа, Индиин арадта амаршалга хүргэһэндэнь ехээр һаналаа хананги байһанаа премьер-министр Неру гадаадын хэрэгүүдэй талаар парламентын консультативна комитедэй заседании дээрэ үгэ хэлэхэдээ... лээ гэжэ «Индиан э... газетэ мэдээсэнэ. Эн... шалга хадаа Индиин ... дын дээшэлжэ байһа... Индиин болон Советс... зай хоорондохи хани ... рилсаан тухай гэршэ... нэ гээд Неру онсолон ... лээ.

Бандидууд добтолго хэбэ...

БАРУУН БЕРЛИН, августын 22. (ТАСС). Засагаархидай хэмжээ абадаггүй дээрэһээ, «Фронтовой городтохи» хорото этэгээдүүд ГДР-эй мэдэл доро байдаг түмэр замда бандит ёһоор добтолго хэһэн зангаараа. Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор Баруун Берлиндэхи харата муухай этэгээдүүд Баруун Берлинэй Шульцендорф гэжэ станци... ябаһан поездые үсэгэ... луугаар шэдээ. Тэрэ... ложо хоёр поездын ... дай шэлнүүд тэһэл... руун Берлинэй поли... этэгээдүүдэй амыень ... тэ «татажа шадааг...

Редакторай орлогш...
М. Н. Н...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ...ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редак... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной ж... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского ...тельства—47-59, промышленности, транспорта, инфор... 35-14, культуры, литературы и искусства—34-0... и рабселькоров—40-49, отдел переводов и коррек... —35-95, бухгалтерия —37-32. Для междугор... переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку... Бурятской АССР.

Н00958. Зак. № 34...